

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szerda, október 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Alkotmányos uton.**
- A város közgyűlése.**
- Leánytornász Aradon.**
- Arad a király tanácsadói ellen.**
- Tisza István programja.**
- Családi tragédiák.**
- A novemberi esküdték.**
- Halál a gyémánt miatt.**
- A Szentháromság-szobor pőr alatt.**
- Egy plakát és az erős kéz.**
- A honvédszázados gyilkosa.**
- Tárca: Cigányverseny. Irta: Bramin.**
- Csarnok: Két kóbor lovag. Irta: Lovik K.**

Alkotmányos uton.

Arad, október 27

Annak az abszolutisztikus izü politikának, mely a szinfalak mellett készül és a nyilvánosság elé csak bevezett tényeket állít, a kilences bizottság mai ülésével remélhetőleg jó időre vége lesz, és a szabadelvű párt holnapi nyílt tárgyalásával ismét parlamentáris utakra zökken a közügyeknek kátyuba tévedt kordéja.

A mi már az ugynevezett kilences bizottságot illeti, arról legutóbb elmondottuk véleményünket őszintén. Annélkül, hogy a mai ülés lefolyásáról érdemileg nyilatkoznánk, rá kell mutatnunk ezen bizottságnak már a multkor is érintett jellegzetes tulajdonságára, hogy t. i. semmiféle pozitív akcióra már egybeállításánál fogva sem képes és hogy a legnagyobb balfogás volt a kibontakozás terv-

szerü és céltudatos munkáját egy olyan korporációra bízni, melybe a párt szét-huzó és ellentétes erőit fokozott mértékben koncentrálták.

A felségjogok magyarázatáról van szó. A józan ész és a józan hazafiság azt kérdi: muszáj ezt a kérdést épen most élére állítani, mikor még a züllött osztrák féllal szemben is hátrányban vagyunk, midőn jobb belátásunk szerint alkotott ítéletünknek érvényt ugyan nem szerezhünk, de egyszerű kijelentésével alkotmányválságba és anyagi romlásba döntőnk hazánkat. Ki a manó dobta ezt az eris almáját épen most a nemzet és a királya közé, midőn a legfőbb életkérdés ránk nézve a tisztesség határai között és törvénykönyvünk pontozalainak érintetlenül való megóvása mellett a lehető leggyorsabb kibontakozás.

Hogy a felségjogokból mennyi és mily módozatok illetik meg a nemzetet? az tisztán hatalmi kérdés. Szerintünk minden jog a nemzeté, mert egyedül a nemzet a jogok forrása. Hogy a magyar alkotmányban ezek a jogok egyoldalú gyakorlása azok lényegének félreismerésére vezethetett, annak magyarázatát megadja *Mohács, Majtény és Világos*; de hogy ennek a történelmi rezultátumnak akadémikus negációját épen most kell egy élethál küzdelem alapjául tennünk, mikor az ideje- és helyére nézve rosszul választott útközvetben határozottan mi vagyunk a gyöngébbek, annak más magyarázatát nem talál-

hatjuk, mint hogy itt nem is annyira országos, mint inkább személyi érdekek fognak szóban és az, hogy miniszter legyen-e a nemzetiek vezére vagy se?

Holnap, a szabadelvű párt értekezletén nyilvánvalóvá lesz minden, a mit a háttérben tettek, és nyilvánvalóvá lesz a szándék, mely a tettek rugója volt. Ki fog tűnni, hogy kik azok és hányan vannak a szabadelvű pártban, a kik a 67-es ki-egyezés elmosódott törvényeiről azt a mázat, melylyel a 36 év előtti kényszerhelyzet oportunitizmusa bevonta, az országra felidézendő katasztrófa árán is lesikálni akarnák? Kik lesznek a bátrak és merészek, a kik ezt a felelősséget magukra vállalják.

Az ellenzéknek akciója a katonai törvényjavaslatokkal szemben igazolva volt; igazolták azt az eredmények, melyek e törvényjavaslatok visszavonására vezettek; igazolta azt végre a közszellem azon ébredése, melyet egy jobb jövő zálogául kell tekintenünk. De az obstrukciónak jogosultsága többre nem terjedhet és nagyon furcsa volna, ha a guvernementális párt egy töredéke hatalmi érdekből és sértett hiúságból ott folytatná, ahol az obstrukció elhagyta.

Az ország, a nemzet többre vágyik, mint a katona kérdések vívmányainak arra a különbségére, melyért a duzzogó nemzetiek inkább a válság folytatását sürgetik, semmint hogy a békés megegyezésbe belé nyugodnának. A nemzetnek

Cigányverseny.

(Az Aradi Nemzeti Színház holnap kezdődő Dankó-ünnepélyeihez.)

Irta: **Bramin.**

Arról a különlegességről, aminek holnap-tól, szerdától kezdve három estén át színhelye lesz az aradi szinpad, érdemes néhány szót ejteni. Nem tulságos komolyat, hanem inkább a szív érző szitáján átszűrődő meleget, méltót a kegyelethez, amely az alkalmat szülte.

Dankó Pistának Szegeden föllálandó szobra a cél. A keret: Dankó Pista népszínműve. A különlegesség: cigánybandák versengése az elsőségért.

A főváros tulesett már ezen a különlegességen, óriási erkölcsi és anyagi diadalhoz juttatván színházat, rendezőséget, cigányprimásokat, Dankó-szoboralapot és Dankó Pista emléket. Utána Szeged következett és most jön Arad.

A szegedi versenyben legjobban kifejezésre jutott az egész versenyt mozgó az az alap gondolat, hogy Dankó Pista népdalszerzői egyéniségét emeljék a cigányok diadalra. A fővárosi versenyben ez az alap gondolat ugyszólván teljesen elmosódott. A versenyző híres cigányok muzsikáltak ugyan előljáróban egy-két Dankó-nótát, de általában olyan zenei egyvelegekkel állottak elő, hogy a Dankó nótáinak hangulatát teljesen elmosták, maga a verseny pedig átalakult a cigányprimások kultuszává. Így történt aztán, hogy Molnár Géza dr., a nagytudományu

és fényestollu zenepedagógus a verseny lefolyásáról szóló jelentésében inkább a cigányzene általános jellemzésével és a versenyző cigányok művészeti értékelésével foglalkozott, holott ez lett volna az egyetlen és soha vissza nem térő alkalom arra, hogy Dankó Pista zenealkotásait pazar színváltozatainak közvetlen hatása alatt mélyreható méltatással beilleszszék népdalszerzőink sorozatának arra a helyére, ahova egyébként ő maga magamagát felküzdötte.

Nagy veszteség ez a magyar kultúrára, mert még az a tévhit sem oszlott el, miúta Dankó Pista: Lavotta, Bihari és Csermák osztályába kellene sorozni; abba az osztályba, amelynek három nagymestere a német világ nagy zenészek: Haydn, Mozart és Beethoven mintájára olasz formában klasszikus magyar zenét akartak teremteni. Pedig az ő költészetük fonala nem Dankó Pistához, hanem Erkel Ferenchez vezet a magyar zene fejlődésének kutatásába elményedő műitést.

Mert Dankó Pista nem akart klasszikus magyar zenét teremteni. Nem is teremtett. Akart és teremtett is egyszerű magyar népdalokat, kihíván az Egressy Béni, Szerdahelyi József, Simonffy Kálmán, Nyizsnyay Gusztáv nagyságával való összehasonlítást.

Ezért tűnt föl én előttem különösnek, hogy amikor egyszerű cigányoknak a legprimitívabb, de egyszersmind legerzelem-gazdagabb zeneműveket kellett az ő nai öntudatlanságuk utánzóhatatlan bensőségével lelki életre kelteni, akkor a legélesebben itélni tudó elmék is el-

kalandoztak megítélésüknél a magyar zene fejlődéstani okainak kutatásában. Beethoven szimfoniáinak a csimborásszóit mászták, holott a harmat üdöségét kellett volna élvezniök.

Meg aztán, hogy a cigány muzsikája elveszti eredeti jelegét, ha hangversenypódiumra állítják. Hát még a szinpadon! A cigány csak a füstös kávéházban, no meg akkor tud muzsikálni, ha mulatnak vele.

Mindezt nagyon okos emberek írták, én hát el is hiszem.

Mégis meg van magamnak az a saját külön hitem, hogy a cigány muzsikája annyira nem változik át a pódiumon, mint a milyen bizonyos, hogy a fővárosi kávéházi cigányok legtöbb jét éppen annak a hiánya teszi modorossá, aminek hiányát a hangversenyterem, vagy színházi levegő megadja nekik.

Ez pedig: a meghallgattatásból táplálkozó inspiráció.

A cigány is olyan, mint más művész. A hangulatát saját kedélyéből kell ugyan merítenie, de ennek a hangulatnak ereje attól függ, hogy milyen reakciót képes kelteni hallgatóságában, amelyre hatni akar.

A kávéház zajában csak akkor tudja magát a primás meghallgattatni, ha tánc-lépésekben 15-20 lépésnyire elszózik bandájától és minden erőszakos eszközzel felhívja a közönség figyelmét. Hogy ő most produkálni akarja magát. A meghallgattatásnak ez az erőszakolása szülte a sok kóklér cigányt.

előbbre kell néznie, és az alkotmányos rend helyreállítására kínált *becsületés békét* mindenképen el kell fogadnia.

Legyen béke és legyen rend, hogy erőt gyűjtsünk és vértessük magunkat egy sokkal fontosabb parlamenti harcra, a *közgazdasági függetlenség* kivívására, alkotmányos uton, a nemzet legitim és a parlamenti többségben megnyilatkozó akaratára és határozata által. A *gazdasági önállóság* lesz az a hatalmi forrás, melynek révén idővel önként önkéntbe hull, a mit most a végletekig kockáztatott ellentállással sem tudunk kioroszakolni.

És ezen gazdasági önállóságunk eléréséhez nem kell a törvény különös magyarázata, nem kell a hatalmi tényezők külön beleegyezése, mert a törvény világos és a viszonyok kedvező alakulása biztosan végrehajtja számunkra. Nem kell más, hogy ez ideált elérhessük, mint hogy a törvényes helyzet visszaállítsuk és mi a törvényekre támaszkodva a hazafias érzéssel áthatott szívvel és lélekkel *igazán akarjunk*.

A város közgyűlése.

(Második nap.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 27.

Nagyon ritkán esik meg, hogy Aradváros törvényhatósági bizottsága két napon át tartsa közgyűlését. Tegnap azonban a tömegesen szereplő politikai kérdések, meg a jövő évi költségelirányzat ügy elnyújtották a tárgyalásokat, hogy a közgyűlést mára kellett elnapolni.

Ma azután csak nagyon kevesen jelentek meg. Pedig maradt a politikából a második napra is. *Müle* Lajos dr.-nak a kamarilla ellen beadott indítványát tárgyalták, melyről más helyen írunk.

Egyébként a közgyűlés lefolyása a következő volt:

(A szinigazgató tartozása.)

Hosszasan foglalkoztak *Zilahy Gyula* szinigazgató kérelmével. *Zilahy* már egy ízben a tanácshoz fordult, hogy a nyári színház bérletéért járó tartozását a hátralévő bérösszeggel

Azok a cigányok, akiket a szinpadra föleresztenek versenyezni, hozzá vannak szokva az uraltsádalom tömeges jelenlétéhez. Nem ejti őket zavarba sem a gázláng, sem a villámlény.

Ellenben megkapják azt, amit másutt soha sem kapnak: az odatapadó figyelmet. Amelyik cigány ebben a hangulatban nem tud jó cigány lenni a muzsikájával, az tökéletesen rossz cigány.

Mulatás közben pedig az az igazi jó cigány nem is muzsikál, hanem alkalmazkodik. Amilyen a vendég mulatási modora, úgy alkalmazkodik hozzá a jó cigány. Még a hangfogás tisztaságában is. Ha falsul énekel a vendég, falsul hegedül ő is. Ha nyújtja a hangot, mint a szentiváni koldus, hát nyújtja ő is. Ha sóhajtó pauzákat tart, vele sóhajt ő is. Ha kurjant, sivalkodik a hegedű is. A tulajdonképpeni muzsikálásra mulatás közben is csak akkor kerül a sor, ha csönd ke-rekedik. Ekkor kell szárnyra a meghallgat-tatás inspirációja. Akár csak a hangversenyte-remben.

Muzsikáljatok hát bátran, cigányok. A magyarságnak muzsikáltok. Ugy meghallgat benneteket, ahogy még soha meg nem halgat-tak cigányt.

Csordultig van a magyar szív keserűség-gel. Elhiszitek-e, hogy együtt sírunk száraz fá-tok sírásával?

Csak egyre vigyázzatok. Velünk együtt ti is el ne sírjátok magatokat...

együtt 1905. szeptembervégeig havi részletek-ben fizethesse ki. A tanács ezzel a kérelmével, egy régebbi közgyűlési határozat értelmében, elutasította, mire *Zilahy* most a törvényhatósági bizottsághoz felebbezett, kérve egyben a lefoglalt bérleti összegeknek zár alól való feloldását s az ellene folyó peres eljárás beszüntetését.

A tanács tekintettel arra, hogy az igazgató a bérletet tíz százalékkal leszállította, hogy tagjainak számát megszorította, több engedményt hozott javaslatba.

Varjassy Lajos gazdasági tanácsnok ismertetette az ügyet részben a főszámvévo számításai alapján. A szinigazgató 1905. szeptember végéig 18,935 koronát, a kamatokkal együtt 19,600 koronát köteles lefizetni. Ebből 9000 korona már most esedékes; 3000 korona erejéig pedig végrehajtást foganatosítottak az igazgató ellen. A tanács javaslata szerint a város peres uton szerzett jogairól nem hajlandó lemondani, egyébként belemegy a részletfizetésbe, de nem olyan beosztással, mint ahogy az igazgató óhajtja. Ha az esedékes összeget megfizeti az igazgató, a lefoglalt bérlet felszabadul, s a peres eljárás megszűnik.

Müle Lajos hasonló hozzászólása után a tanács javaslatát elfogadták.

Varjassy Lajos indítványozza, hogy az első fizetési idő november 1. helyett 5-ikére tétessék.

Nagy Lajos november 10-ikét ajánlja.

A közgyűlés 5-ike mellett dönt.

(Egyéb ügyek.)

Elhatároz a közgyűlés a tanács jelentésére, hogy három egyfogatu kocsiat szerez be.

A tanács indítványozta, hogy a kövezési költség-elirányzatot az év első hónapjában állapítsa meg a város. Elhatározták, hogy ily értelemben felirnak engedélyért a belügy-miniszterhez.

A kövezetvám díjszabályzatnak a vámmentességre vonatkozó d) pontját módosították, mi által több jövedelme lesz a városnak.

Jóváhagyta a közgyűlés a szerződést, melyet a város különböző helyein aszfalt-kocsiut és aszfalt-gyalogjárók építése és javítása iránt a magyar aszfalt részvénytársasággal kötöttek.

Ezenkívül kisebb jelentőségű gazdasági ügyeket tárgyaltak.

Urbán főispán elnökle alatt jelen voltak: *Institoris Kálmán* polgármester, *Varjassy Lajos* helyettes polgármester, *Sariot Domokos* főkapitány, *Kádas Kálmán* főjegyző, *Lócs Rezső* tanácsnok, *Reicher Károly* főügyész, *Vannay Gyula* aljegyző, a tanács tagjai; továbbá: *Avarfy Ferenc*, *Avarfy Géza*, *Angel István*, *Barabás Béla dr.*, *Bing Vilmos*, *Bund Henrik*, *Dánie Kálmán*, *Deutsch Bernát*, *Frint Lajos*, *Müle Lajos dr.*, *Nagy Lajos*, *Probszt Mihály*, *Péterffy Antal*, *Posgay Lajos dr.*, *Reinhart Gyula*, *Símay István*, *Sza'ai Arnold dr.*, *Tisch Mór dr.*, *Tolnai János dr.*, *Virágh Lajos*, *Vizer Péter*, *Wall-fisch Armin*, *Zachariás Géza*.

TÁVIRATOK.

Az orosz-francia akció.

Páris, október 27. Hír szerint *Lamsdorff* gróf orosz külügyminiszter, a ki holnap érkezik ide, szombatig marad Párisban. Holnap fogadja *Loubet* köztársasági elnök *Lamsdorff* grófot és állítólag átveszi tőle a *Miklós* cártól küldött kéziratot. *Delcassé* francia külügyminiszter többször fog tanácskozni *Lamsdorff* gróffal. Csütörtökön *Lamsdorff* gróf *Delcassé*val valószínűleg *Versailles*be megy. Hosszabb beszélgetés lesz mindazon kérdések dolgában, melyek Franciaországot és Oroszországot közösen érdeklik. Pénteken *Delcassé* az orosz külügyminiszter tiszteletére reggelit ad.

Az olasz kormányválság.

Róma, október 27. A válság megoldása egy lépéssel előre haladt. *Giulitti* eddig csak *Marcorával* tárgyalt. Ma megérkezik *Sacchi* és *Turati*. *Marcora* vonakodik a kabinetbe belépni. A radikális lapok hevesen agítálnak az ellen, hogy pártfeleik belépjenek az új kormányba, mert ha szakkérfiak lennének is, elárulnák vele a párt ügyeit. Ez az izgatás *Luzzotti* és *Visconti-Venosta* ellen irányul, mert az előbbi kincstári, az utóbbi külügyi miniszternek van ki-szemelve.

Leánytornázás Aradon.

(A kultuszminiszter engedélye.)

Arad, október 27.

Az *Aradi Tornaegyesület*-nek régi terve, hogy körében női tanfolyamot létesít. Az eszmével az idei közgyűlés is foglalkozott, a mikor *Urbán Iván* főispán, az egyesület elnöke, indítványozta, hogy a tornaegyesület kebelében a női tornaszakosztály alakítsák meg. A közgyűlés az elnök indítványát egyhangulag és lelkesedéssel elfogadta s annak végrehajtását az új választmányra bízta. Az új választmány ennek következtében a női szakosztály szervezése érdekében megindította a mozgalmat s a következő kérvényt nyújtotta be a vallás és közoktatásügyi miniszterhez:

Nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi magyar királyi miniszter ur! Kegyelmes Urunk! Legmélyebb tisztelettel alulirottak az „Aradi Tornaegyesület” választmánya nevében azon tiszteletteljes kérelemmel járunk Nagyméltóságod elé: méltóztassék megengedni, hogy az „Aradi Tornaegyesület” kebelében szervezendő női tornaszakosztály tagjai az aradi kir. főgymnásium tornacsarnokában hetenkint háromszor u. m. hétfőn, szerdán és pénteken déli 12 órától 1-ig tornázhassanak.

Alázatos kérelmünket következőleg támogatjuk:

nőknek foglalkozásuknál és üdö életmódjuknál fogva éppen úgy szükségük van a helyes és jóirányban vezetett testgyakorlásra, mint a férfiaknak. Ez okból határozta el az „Aradi Tornaegyesület” közgyűlése és választmánya, hogy kebelében szervezi a női tornaszakosztályt, hogy alkalmat és módot nyújtson Aradváros nőinek is a rendszeres tornázás és játék gyakorlásra.

E szakosztály vezetésével *Boros Dóra* urhölgyet, aradvárosi leány polgári iskolai okleveles tornatanítónőt biznánk meg, ki az órákat a már jelzett napokon déli 12 órától 1-ig tartaná, tehát oly időben, midőn a tanuló ifjúság már nem tartózkodik a liceumban.

A liceumi tornacsarnokba és annak szomszédos termébe az utcáról egészen külön bejáró kapuk vezetnek s a tornacsarnok a liceum főépületétől teljesen el nem különítve.

A női tornaszakosztály működése semmi kiadást sem okoz az iskolának vagy az államnak, mert a déli órákban tartatván az órák, sem gázvilágításra, sem más különböző berendezésre nincs szükség. Különben is az „Aradi Tornaegyesület” a liceumi tornacsarnok fenntartásához, a tornaszerek javításához, szóval minden dologi kiadáshoz egy negyed részben hozzájárul s a tisztelettel mellékelt évi jelentésben foglalt leltári kimutatás tanúságaként 1869-20 korona értékű tornaszerezéssel és egyéb leltári tárggyal rendelkezünk, melyeket a liceumba járó tanuló ifjúság éppen oly mértékben használ, mint mi.

Ezekre alapítva alázatos kérelmünket, a ma reményben nyitjuk meg kérelmünket, hogy Nagyméltóságod méltányolva hazafias, nemes és emberbaráti törekvéseinket, az aradi kir. főgymnásium tornacsarnokát a jelzett napokban és időben Aradváros leányainak tornázás és játék céljaira átengedni kegyes leend.

Maradunk stb. *Urbán Iván* elnök, *Nagy Sándor* titkár-művezető.

Ezen jól megokolt kérvényt a vallás- és közoktatásügyi miniszterium kedvezően intézte el s így most az „Aradi Tornaegyesület” választmánya azon helyzetben van, hogy a női

tornaszakosztályt, ha arra elegendő számú jelentkező lesz, megnyithatja.

Felszólítja ezekenél fogva a választmány mindazokat a hölgyeket, kik a nemes tornázás és játék iránt fogékonysággal bírnak, hogy a szervezendő női tornaszakosztályba minél tömegesebben iratkozzanak be. Tagja lehet a tornaszakosztálynak 15-ik életévétől fölfelé minden intelligens nő, aki az alapszabályok értelmében legalább egy évre havi 2 korona tagsági díj fizetésére kötelezi magát.

A tornaórák hetenként háromszor u. m. hétfőn, szerdán és pénteken déli 12—1 óráig tartatnak a liceumi tornacsarnokban. A tanfolyam működését olyó évi november hó 2-án megkezdik. Jelentkezni lehet e hét folyamán a liceumi tornacsarnokban mindennap 12 órától 1/2-ig Nagy Sándor titkár-művezetőnél.

Most már csak Aradváros hölgyközönségétől függ, hogy a női tornázás egészséges és nemes intézménye városunkban is meghonosuljon s Aradvárosa e tekintetben is lépést tartson Budapest, Pozsony, Sopron, Brassó és Nagyszében városokkal, hol már a női tornaszakosztályok szervezve vannak.

Arad a király tanácsadói ellen.

(A közgyűlés tiltakozása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 27.

A város mai folytatólagos közgyűlésének kiemelkedő tárgya volt a törvényhatósági bizottságnak állásfoglalása az ország ügyeibe illetéktelenül beleavatkozó tanácsadók ellen. Az ügy *Műlek* Lajos dr.-nak lapunkban már közölt indítványa folytán került napirendre. A közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy az indítvány értelmében felír az országgyűléshez, hogy a beavatkozást utasítsa vissza. Ezzel a közgyűlés megszaporította az első napi ülésen hozott hazafias határozatai számát. Az indítvány semmiféle ellenzésre nem talált, s csupán formai kérdésben indult vita.

A tanács javaslata helyeselte a képviselőházhoz való felírást, azzal, hogy amennyiben az ország ügyeinek intézésébe tényleg nem hivatott tényezők folynak be, azok erélyesen utasítassanak vissza.

Műlek Lajos dr.: Kéri a közgyűlést, hogy a felírást semmiféle feltételhez ne kössék, mert a beavatkozás tényleg megtörtént. Megtudná nevezni, kik a beavatkozók, de feleslegesnek tartja, mert mindenki ismeri Goluchowskyt és társait s azok szerepét. Fogadják el az indítványt úgy, a hogy benyújtotta.

Urbán Iván főispán: Nincs a törvényhatóságnak egy tagja, de az országnak egyetlen fia sem, aki szívesen látná, hogy az ország ügyeibe beavatkoznak. De nincs konstatálva, hogy Goluchowsky-e, vagy más...

Műlek: Dehogy nincs. Azért bukott meg *Khuen-Héderváry*.

Urbán Iván: Mindez csak feltevés. Bizzuk az országgyűlésre, amely majd tudja, hogy beavatkoznak-e az ország ügyeibe s ha igen, úgy tiltakozzék. Ezért ajánlja, hogy az indítvány szellemében ugyan, hanem ne parancsolólag írjon fel a közgyűlés.

Műlek: Kijelenti, hogy ő sem akar rá parancsolni az országgyűlésre, de a feltételes hang nem illik ide, miután mindenki tudja, hogy a beavatkozás megtörtént. Bizonyosága ennek, hogy *Héderváry* úgy bukott meg, ahogy egy magyar miniszterelnök sem: a szabadelvű párt buktatta meg. Bizonyosság *Körber* impertinens elszólása, meg az, hogy minden alkalommal, ha miniszterelnököt deignált a király, előbb a tanácsadók tárgyaltak vele.

Avarfy Géza: A mellett van, hogy a feltételes hang maradjon el. Ne csak per tangen-tem, hanem határozottan nyilatkozzék meg Arad.

Urbán Iván főispán: Mindnyájan egy nézetben vagyunk. Némi módosítással hiszi, hogy az indítványt egyhangulag elfogadják.

A módosított alakot *Kádas* Kálmán főjegyző felolvassa. Ebben a város arra kéri a törvényhozást, hogy „az idegen tényezők beavatkozása ellen emelje fel szavát.”

A közgyűlés ezzel az indítványt egyhangulag elfogadja.

Tisza István programja.

Apponyiék kilépnek a pártból.

(A kilences bizottság ülése. — A holnapi pártértekezlet. — Hieronymi, Széll és Tisza nyilatkozatai.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 27.

A kilences bizottság ülése és a deignált miniszterelnök, *Tisza* István gróf katonai programja iránt összpontosult ma a politikai világban minden érdeklődés. Izgatottan várták, mikép határoz a szabadelvű párt s megvalósul-e végre a békés kibontakozásba vetett remény?

A jelek igen biztatók. A bizottság a programot egyhangulag elfogadta. A döntés ugyan csak holnap fog megtörténni a pártban, de a kilences bizottság tagjai egyértelműleg vallják, hogy *Tisza* programja tökéletesen kedvező s azt a szabadelvűpárt előreláthatólag magáévá fogja tenni.

Ilyen körülmények közt biztató, derűs a pártban a hangulat. *Apponyiék* azonban duzzognak. *Ivánka* is duzzog, állítólag duzzog *Hódossy* is, *Bolgár* Ferenc is, meg az agrár-szabadelvűek frakciója is. Nagyon valószínű, hogy ezek most már csak ugyan kilépnek a pártból. *Apponyi* ma feltűnően ott hagyta a kilences bizottság értekezletét. Az a hír jár, hogy a kilépéssel együtt lemond a képviselőházi elnökségről is. Nincs azonban kizárva, hogy *Hódossy* és *Bolgárt* bent fogják tartani a pártban.

Nagyon érdekes, a mit ma *Széll* Kálmán *Apponyiról* mondott. A szabadelvűpárt csoportokba verődve hallgatta a volt miniszterelnök beszédét s megmosolyogta, a mikor *Apponyi* állhatatosságára nézve mesélt el egy frappans hatású jelenetet.

Még érdekesebb ennél a kilences bizottság egyik legszámottevőbb tagjának, *Hieronymi* Károlynak nyilatkozata, a ki *Tisza* István programját közvetlenül a kilences bizottság ülése után így jellemezte:

— A ki néhány hó előtt azt monddta volna, hogy annyi nemzeti engedményhez jutunk, a mennyi a *Tisza*-féle programban van: azt egyszerűen a bolondok házába csuktuk volna.

A mai nap fontos és érdekes eseményeit a következő távirataink mondják el részletesen:

A kilences bizottság ülése.

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A szabadelvű párt katonai programjának megállapítására kiküldött bizottság ma délelőtt 10 órakor *Széll* Kálmán elnöklésével ülést tartott, a melyen a bizottság valamennyi tagja megjelent.

A bizottság ezen ülésében résztvett *Tisza* István gróf deignált miniszterelnök is. Az ülés előtt rövid tanácskozás volt a szabadelvű párt Deák-szobájában *Tisza* István gróf, *Széll* Kálmán és *Apponyi* Albert gróf között.

A bizottságban a deignált miniszterelnök megtette közléseit, a melynek meghallgatása után a bizottság olyképen határozott, hogy eredetileg megállapított program tervezetét a holnap este 6 órakor tartandó pártértekezlet elé terjeszti és az értekezleten *Tisza* István gróf is elő fogja terjesztetni módosításait.

Tisza István gróf a mai délelőtt folyamán látogatást tett *Kolossváry* honvédelmi miniszternél és *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnöknél.

E félhivatalos jelentéshez budapesti tudósítónk a következőket táviratozza:

A kilences bizottság ülése déli fél 1-kor ért véget. *Hieronymi* lépett ki elsőnek s a szabadelvűpárti képviselők ott várakozó nagy csoportjának ezeket mondta:

— A bizottság előadója, *Münnich* Aurél, a szabadelvű pártnak holnap tartandó értekezletén előterjeszti a bizottságnak egyhangulag elfogadott programját, illetve határozatát. Ezután *Tisza*, mint deignált miniszterelnök megismerteti a felség beleegyezésével tett módosításait és a párt ítéletére bizza a hozandó határozatot. Az én meggyőződésem, de a bizottság meggyőződése szerint is, ezeket a módosításokat a párt egy szívvel-lélekkel elfogadhatja.

A félhivatalos Magyar Nemzet ma esti száma a kilences bizottság üléséről a következőket írja:

A kilences bizottságban ma semmi szakításra sor nem kerülhetett. A határozat megfelel azoknak az intencióknak, melyeket *Tisza* István gróf tegnapi nyilatkozatában már kifejtett. A deignált miniszterelnök óhaja ugyanis az, hogy a párt elé kerüljenek úgy az eredeti szöveg, mint a tervezett módosítások. Az anyag teljes ismertetése után fogja kérni *Tisza* a szabadelvűpárt határozatát. Csak a holnapi pártkonferencián lesz tehát módjukban véleményüket előadni azoknak is, a kik netán nem értenek egyet az alkotandó párt-és kormány-programmal.

Eppen ezért a holnapi értekezlet nagy horderejű mozzanata lesz a hónapok óta húzódozó krízisnek. Előre láthatólag felszólalnak annak föl, amán a programkészítő bizottság összes tagjai és éppen ezért nincs kizárva, hogy esetleg folytatólagos értekezletet is kell tartani.

Széll — Apponyiról.

A várakozók csoportjában később megjelent *Széll* Kálmán és ő is megerősítette, hogy *Tisza* István álláspontjában semmiféle jogfeladás nincs. Majd így folytatta:

— A nehézség csak egy pont körül forog, a körül, a mely a nyelvkérdésről beszél. Ez a pont két részből áll. Az egyik rész a felség jogait állapítja meg a nyelvkérdésben, a másik a törvényhozását. Mindkét részt én proponáltam e hó 15-én, a mikor már úgy állott a helyzet, hogy a kilences bizottság eredmény nél-

kül szét fog oszlani. *Apponyi* az én javaslatomra azt mondotta akkor: *Bámulatos!* Egyetlen egy íszó kihuzásával elfogadta az egész propozícióm.

Egy régi szabadelvűpárti képviselő, ki *Szell* mögött állt, így füzte tovább a volt miniszterelnök beszédét:

— Es most, mert nem lett belőle miniszter, *Apponyi* nem tartja elfogadhatónak, a mit két hét előtt bámulatosnak mondott és elfogadott . . .

Apponyiék kilépnek.

Ma délben olyan népes volt a szabadelvű pártkör, mint egy zsbongó méhkas. A telefon-szobába folyton csillingelés hangzott. Vidékről, Bécsből, a fővárosból egyre kérték a híreket, mi történt a kilences bizottságban; van-e megállapodás és minők.

Egyszerre, hirtelen csend áradt: megnyílik a történelmi nevezetességű Deák-szoba ajtaja s *Apponyi* Albert gróf sietett ki onnét, izgatottan, kipirulva.

— *Apponyi* ott hagyta a bizottságot — hangzott fel minden oldalról.

Nagy Ferenc, *Ivánka Oszkár* és mások utána siettek és halkan beszéltek vele. *Nagy Ferenc* *Apponyi*t lekísérte egészen az utcára s visszajövéen a terembe, a következő szavakkal lépett a várakozó csoporthoz:

— Most beszéltem *Apponyi*val.

— Mit mondott *Apponyi*? Beszélj! — faggatták a körülállók.

— Azt, hogy — családi ügyben haza kell mennie.

(Mellesleg megjegyezve az, a hir terjedt el ma a fővárosban, hogy *Apponyi* felesége fiugyermekeket szült s ezért kellett a házelnöknek haza utaznia.)

— *Apponyi* egész nyugodtan haza mehet — mondja *Nagy Ferenc* — már csak azért is, mert magára nézve a kilences bizottság tárgyalásait befejezettnek tekintti.

Most már kétségtelennek vették a jelenlevők, hogy *Apponyi* nem fogadta el *Tisza* módosításait. *Ivánka Oszkár*, ki hol egyik, hol másik csoportban forgolódott, igen élesen kikelt *Tisza István* ellen.

— Olyan kabinet-irányt — ugymond — a melyről nyilvánvalóan kiderült, hogy ezt a katonai programot csak azért tette magáévá, hogy a hatalomra jusson, a mely meg sem kísérelte, hogy közvetlen érintkezést keressen azon elemekkel, melyek e programért évtizedek óta küzdöttek, sőt úgy tett, mint a ki ez elemeket egyenesen mellőzni kívánja; ilyen kabinet-irányt nem pártolhatok. Ez iránt én nem csak hogy bizalommal nem viselkedem, de a legnagyobb bizalmatlansággal vagyok iránta. Én határozottan kijelentem, hogy a szabadelvű pártból minden esetre és minden körülmények között kilépnek.

A *N. Fr. Presse* ma esti számában Budapestről a következőket jelenti:

Biztosan számítanak rá, hogy *Apponyi* néhány legbizalmasabb hívével a szabadelvű pártból kilép és lemond a Ház elnökségéről is.

Hogy milyen terjedelmű lesz ez a szecesszió, arra a nézetek még szétágazók. Mig egyfelől azt állítják, hogy legfeljebb huszan követik *Apponyi*t, másoknak az a véleménye, hogy a kiválás sokkal nagyobb mérvet ölthet.

Ezzel az eshetőséggel már a kormány-programm megállapításánál is számoltak

— folytatja tovább a bécsi ujság. — A jelen pillanatban még az sem bizonyos, hogy a kilences bizottságnak a régi nemzeti pártához tartozó tagjai: *Hódossy Imre* és *Bolgar Ferenc* *Apponyi*val együtt kiválnak-e a szabadelvű pártból? A bizottságban legalább meg van a szándék arra, hogy ezeknek aranyhidat építsenek, hogy így őket a módosított program elfogadására rábirják.

Egyébként a döntés csak a párt értekezletén fog megtörténni. Szecesszió készül tehát, melynek a mérvét most még nem lehet előre megjósolni, mert nem tudhatják előre, hogy mennyien fognak azon a határozottan agráriusok közül részt venni.

Ezen eshetőséggel szemben égetően szükséges, hogy a kabinet lehető gyorsan megalakíttassék.

Tisza álláspontja.

A szabadelvű pártkörben ma este számos képviselő, főrend, főispán és vidéki klubtag volt jelen, akik a nevezetes eseményeket tárgyalták.

Este hét órakor érkezett a klubba *Tisza István Szell* Kálmánnal. *Tisza* nagyon jókedvűnek látszott. Elvegyült a társaságokba, egy-egy ismerősebb klubtagot félrehívott és vele tárgyalt. Így tárgyalt többek közt *Vásárhelyi Béla* főrendiházi taggal. Majd *Lukács* pénzügyminiszterrel tárgyalt hosszasan. Később *Münich Aurél*, aztán *Kristóffy József* volt soron. Végül látván a körülötte nyilvánuló lelkesedést, maga mondotta:

— Menjünk a Hungáriába vacsorálni.

A volt nemzetipártiak, sarokba húzódva, lehangoltan tárgyalták a mai eseményeket. És mikor ezzel kapcsolatban egy képviselő megjegyezte, hogy sokan lesznek-e, akik kivonulnak a pártból, *Kubinyi Géza* a terem közepén ezt a megjegyzést tette:

— Minél többen mennek ki, annál jobb lesz!

Az aradmegyei és aradi képviselők közül fenn voltak a pártkörben *Bánkódy Antal* báró, *Solymossy Lajos* báró, *Vásárhelyi László*, *Salacz Gyula*, *Nemess Zsigmond*, *Wittmann János*, *Szombathy György*. A különböző csoportok közepén ott lehetett látni *Kristóffy Józsefet*, aki lelkesen magyarázta *Tisza* álláspontját.

Ennek a magyarázatnak a lényege a következő:

— A mi ma folyt le a kilences-bizottságban, az egész természetes és korrekt dolg volt. *Tisza István* némi csekély módosítást kíván tenni a kilences bizottság határozatán, de ezt nem akarja ráerőszakolni a bizottságra, hanem előterjesztést tesz módosítására nézve a holnapi pártértekezletnek, a hol alkalmat fognak adni a pártnak e módosítások tanulmányozására úgy, hogy a vita és a párthatározat csak holnapután fog megtörténni.

Arra nézve, hogy *Tisza István* programja mit tartalmaz, ma két igen illetékes nyilatkozat hallatszott. Az egyik magáé *Tisza Istvánné*, a mely így szól:

— A nemzeti jogok brutális világossággal védettek meg.

A másik *Hieronymie* s ez a következő:

— A ki néhány hét előtt azt mondotta volna, hogy annyi nemzeti engedményhez jutunk, amennyi a *Tisza*-féle programban van: azt egyszerűen bolondok házába csukták volna . . .

Az új kabinet.

Ami a kabinetalakítást illeti, igaz, hogy hivatalosan még nem történik semmi, de közbe *Tisza* mégis ráért és ráér kiszemeltjeivel tárgyalni. *Lukács* és *Kolossváry* maradnak, *Hieronymi* és *Berzeviczy* pedig szinte biztosak már a kereskedelmi, illetőleg a közoktatási tárcára; a kereskedelmi minisztériumnak már államtitkárt is szemeltek ki *Mándy Lajos* személyében, akiről kétségtelen, hogy kitűnő szakember és különben is már államtitkár lenne, ha egy időre egészségi okokból nem vonult volna vissza a hivatalból. A többi helyekre nincsenek még ennyire határozott jelöltek.

A *N. Fr. Presse* értesülése szerint az új kabinet holnapra már meg lesz. Már biztos — mondja a bécsi lap — a következő lista:

Elnökség)	Tisza.
Belügy)	
Pénzügy :	Lukács.
Kereskedelem :	Hieronymi.
Közoktatás :	Berzeviczy.
Honvédelem :	Kolossváry.
Honvát :	Josipovi. h.

A képviselőház elnöke valószínűleg a király kedvenc embere, *Perczel Dezső* lesz.

Lukács ellen érvényesültek bizonyos befolyások, de végül is győzött az a felfogás, hogy *Lukács*hoz feltétlen bizalma van a külföldi pénzpiacnak. Neki tulajdonítják, hogy Magyarország hitele a krízis alatt meg nem ingott és különben is *Tisza* ragaszkodott hozzá. *Kolossváry* tábornok megmaradását a király óhajtotta. *Khuen*-nek okvetetlenül föl fogja ajánlani a személye körüli tárcát, de az még nem bizonyos, hogy vállalja-e. Ebben az esetben az *Andrássy*-csoport számíthat rá.

Tallián Béla képviselőházi alelnök ma magához kérte a képviselőházat összehívó kérvény benyújtóit és arra kérte őket, hogy egyezzenek bele az ülés elhalasztásába, miután valószínű, hogy a kabinet szombatra vagy legkésőbb keddre megalakul s akkorra úgy is össze kell hívni a Házat.

A kérvény benyújtói előadták, hogy az nemcsak tőlük függ, és ők nincsenek feljogosítva az ülés elhalasztására, szerintük az csak valamennyi, a kérvényt aláírt képviselők beleegyezésével halasztható el.

Miután azonban a kérvényt aláírt képviselők ma este ugyis összejönnek, megígérték, hogy az alelnök kérelmét közölni fogják a többiekkel is, s az eredményről *Talliánt* értesíteni fogják.

A felségjog magyarázata.

Ellenzéki körökben ma a katonai program legfontosabb pontjáról a felségjogok deklarációjáról folyt a purparlé. Ez a pont az eredeti szövegében állítólag így hangzik:

A felségjogokat ő felsége alkotmányos módon gyakorolja.

Ezzel ellentétben *Tisza* módosítása a következő:

A király a felségjogokat az eddigi módon gyakorolja.

Kossuth Ferenc úgy nyilatkozott, hogy tulajdonkép nem ez a főkérdés. Azt kell megvilágítani, hogy a felségjogok honnét erednek: a nemzettől-e, mint azt az ellenzék vitatja, a mely esetben annak keretét és tartalmát maga a nemzet szabja meg és visszaveheti a koronától, vagy pedig az abszolutisztikus irány a mérvadó, mely a chlopy-i hadparancsban is megnyilatkozott s a mely szerint a király a felségjogot isten ke-

gyelméből gyakorolja. Ennek tisztázása és rendezése képezi a dolog velejét.

Miért neheztel Apponyi?

Késő éjjel jelenti budapesti tudósítónk:

A szabadelvű pártban ma este az képezte leginkább a beszéd, meg az érdeklődés tárgyát, benn marad-e Apponyi a szabadelvű pártban, vagy kilép? Erre a kérdésre azonban nem tudott senki pozitív felvilágosítást adni.

Apponyi már tegnap este nem jelent meg szabadelvű pártkörben. Ma délelőtt ugyan jelen volt a kilences bizottság ülésén, de ennél hirtelen és feltűnést keltve távozott. Távozását eleinte azzal okadatoknak hogy fia született. Ez nem egészen így van. Neje beteg ugyan, de a családi esemény még nem következett be.

Az ok, a miért hirtelen távozott, személyes természetű differenciára vezethető vissza mely a mai ülésen közte és Tisza István közt felmerült.

A kilences bizottságban már tul voltak az eredeti textus tárgyalásán s Tisza módosításaira tértek át, a mikor Tisza István kiszalasztotta, hogy Apponyi és a korona nézete közt oly mérvű differenciák vannak, hogy a király Apponyi álláspontját semmiképp sem akceptálhatja.

Apponyi felugrott a helyéről.

— Kérlek — ugymond — ezt közelebről meg kell magyaráznod.

Erre izgatottan távozott.

Remélik, hogy a mai jelenet, a mely nem személyi, hanem tárgyi természetű, következmények nélkül marad. De ha Apponyi meggondolja magát és mégis csak kilép a pártból, azok számát, a kik vele távoznak, harmincra teszik.

Az esetleges kilépést azonban bőven ellensúlyozni fogják a szász képviselők, a kik két év előtt kiléptek a szabadelvű pártból s most oda vissza szándékoznak térni. Hogy Apponyi bennmarad-e, vagy kilép, úgy hiszik, holnap fog eldőlni. Széll Kálmán és a párt több oszlopos tagja azon van, hogy a párt lehetőleg együtt tartassék.

A király esküje.

Egyik fővárosi lap jelenti a következő, érdekes epizódot:

Beavatottak az állítják, hogy a tegnapi tanácskozások alkalmával a király folyton nagyon izgatott volt. Untalan ismételte, hogy a törvény beszél az ő álláspontja mellett. S valósággal drámai hatással volt az a jelenet, amikor az ősz uralkodó, aki a tanácskozások folyamán alá fel járkált a teremben, a mikor ismét a felségjogok értelmezésére került a sor, egyszerre oda állt a három politikus elé s az izgatottságtól remegő hangon jelentette ki:

— Hü voltam eskümhöz mindig; hü is maradok ahhoz holtom napjáig. De azt nem engedhetem meg, hogy a törvényekbe olyant magyarázzanak, a mi bennük nincsen. Ha vannak félreértések, azokat el kell és el lehet oszlatni.

Tegnap délután is — úgy beszéltek — érdekes jelenet játszódott le a király dolgozószobájában. Körber volt kihallgatáson, a ki természetesen ismét a régi notát fujta, hogy kár volt azt a keveset is megadni a magyaroknak, a mit megadtak. Így majd annál többet kívánnak.

Eppen a mikor beszélt, érkezett meg a diszszázad a Burg udvarára, hogy átvegye az őrséget. Mikor a zászlót átadta a régi őrség, felbangzott a *Gotteshalte*.

Körber odalépett az ablakhoz s az udvarra mutatott:

— A mig ez a hü katonaság áll Felsőged oldalán, addig nincs oka szabályozni az akaratát.

A király egy percig hallgatott. S a miniszterelnök meglepetve látta, hogy lassan, nehezen könnyecsepp perdült le az ősz uralkodó arcán . . .

A ház ülése és a döntés.

Lapzárta előtt telefonálja budapesti tudósítónk:

A szabadelvűpárt holnap este tartandó értekezletén Münnich Aurél a kilences bizottság munkálatait fogja előadni, Tisza István pedig azon változtatásokat, melyeket a király tett a programmon.

Azt az indítványt fogják előterjeszteni, hogy mindkét javaslat fölötti tárgyalást halasszák el csütörtökre. Az érdemleges tárgyalások 29-én kezdődnek és 30-án befejeződnek. Így majd csak pénteken lehet megtudni, hogy a szabadelvű párt együtt marad-e.

A Szederkényi-párt ma esti ülésén azt határozta, hogy a képviselőház összehívásától eláll. Erről értesítették Tallián Béla al-elnököt, aki kijelentette, hogy mivel a képviselőházat már összehívta, az ülés elején be fogja jelenteni, hogy az ülés a kérvény visszavétele miatt tárgytalan.

Az új kabinet valószínűleg hétfőn fog bemutatkozni a képviselőházban.

Angol lap Tiszáról.

A Times mai vezércikkében szóvá teszi gróf Tisza Istvánnak a kabinetalakítással való megbízását és a következőket írja:

Gróf Tiszát nagytehetségű embernek ismerik, kinek széles a látóköre és aki alaposabb ismerője a nemzetközi politikának, mint sok más magyar államférfi. Tisza tudomással kell, hogy birjon arról, ami úgy látszik, polgártársai közül soknak elkerülte figyelmét, hogy a monarchia bármely fele, ha nem támaszkodik a másikra, a nemzetközi életben jelentéktelenné válik, a hatalmas szomszédot mindennemű intriguára csábítja és az országot még nagyobb veszedelem fenyegeti.

Ilyen körülmények között a szabadelvű pártba hármaslik a legnagyobb felelősség. Már most az a kérdés, hogy Tisza elég erős e arra, hogy meggyőzze a többséget, hogy most minden alárendelt természetű tekintetet félre kell tennie. Az a határozat, melyet a mai ülésben fognak hozni, nemcsak Magyarországra és a monarchiára, hanem egész Európára nézve nagy jelentőséggel bír.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Magyar dal, melodráma. Cigányélet, népszínmű. Hamsa Miska és Gyurkovics András zenekarának fellépte. (Páros bérlet.)

Csütörtök: Magyar dal, melodráma. Cigányélet, népszínmű. Bádé Pista és Dankó Boldizsár zenekarának fellépte. (Páros bérlet.)

Péntek: Magyar dal, melodráma. Cigányélet, népszínmű. Gyurkovics Mán, Purcsi Károly és Albert Péter zenekarának fellépte. (Páros bérlet.)

Szombat: Ejjeli menedékhely, színmű. (Páros bérlet.)

Az aradi cigányverseny.

(A hölgyek díja. — Az első nap. — Dankóné és Pósa Lajos Aradon.)

Arad, október 27.

Városszert: nagy érdeklődés mutatkozik a szerdán este kezdődő cigányverseny iránt. Állandóan számos szemlélője van a Geller-cég kirakatában látható díjaknak, köztük az aradi

hölgyek ezüst-koszorujának, mely a győztes jutalma lesz. Schröder Béláné urnó felhívására és kezdeményezésére indult meg a hölgyek díjára a gyűjtés, amelynek eredménye 106 korona. A következők adóztak a nemes célnak adományokkal:

Neuman Dániel 25, Purgly János 12, Urbán Ivánné 10, özv. Purgly Lajosné 6, báró Bánhidly Antalné, Paikert Henrikné, Schröder Béláné 5—5, Vásárheiyi Lászlóné, Urbán Sarolta, Urbán Péterné, Horthy Miklósné, Andrányi Károlyné, Fábian Lászlóné, Goldschmidt Sándorné, Lukai Emilné, Hegyi Albertné, Knéffel Lajosné, Péterffy Andorné, Mayer Miksa, Tolnai János dr., Domány József 2—2, Sármezey Endréné, Lukácsy Lajosné 1—1, végül őt, magát megnevezni nem akaró egyén összesen 6 koronát adományozott. Mivel az összegyűlt 106 korona meghaladja azt az összeget, mely a koszorura szükséges, a fennmaradó különbözetet a Dankó-szobor alapja javára fogják beküldeni a központi gyűjtő-bizottságnak.

A ciklus első napján, mint említettük, Hamsa Miska és Gyurkovics András fognak játszani. Sorrendben az első Gyurkovics lesz, aki a kötelező versenydarabon kívül („Most van a nap lemenőben”) az „Elragadta galambomat a Balaton tőlem” kezdetű dalt muzsikálja, utána pedig Dankó notákat játszik.

Hamsa Miska programja ez: Most van a nap lemenőben, Sárga cserebogár, Kítették a holttestet, Sirba vágyom, Bihari kesergő. Végül Dankó notákat fog ő is bemutatni, azután pedig saját szerzeményeiből néhány szemelvényt.

Felvonásokban Sarlot Lajos, a kiváló műkedvelő énekel cigánykísérettel két gyönyörű Dankó-notát. (Sir a barang, Tudjátok-e mit álmodtam?) Mindkettőhöz Pósa Lajos írta a szöveget.

A szerdai bemutató díszelőadásra Z. J. J. igazgató táviratilag hívta meg a fővárosból Dankó Pista özvegyét és Pósa Lajost, akik megígérték lejárásukat.

* Magyar dal. A Magyar dal című melodrámat adják elő tudvalevőleg a Dankó-ciklus alkalmával a Cigányéletnek mintegy bevezetőül az aradi színházban. Ez az a melodráma, amelynek egy nagytehetségű ifjú magyar karmester, Kerner Jenő áldozata lett s távoznia kellett a szegedi honvédszenekar éléről, csupán azért, mert a katonai előljáró ág felfedezte a darab zenéjében a Kossuth nota tiz ütemét. A melodráma eszmemenete a következő:

Az ifjú költő, Simon Jenő megjelenik a színen, elábrándozik a rég mult időről, s az erdő madarainak dalától megihletőve szavalni kezd. Képzeletét visszavezeti a magyarok legregibb énekeihez. Minden egyes kornak, melyeket előképekben mutatnak be, meg van a maga jellegzetes dala. A mig a költő szaval, következő élő képek vonulnak végig szemünk előtt: 1. Vajk megkeresztelése. 2. Szent-István seregei legyőzik a lázadó Vathát és pogányait. 3. Rákóczi serege Léva piacán. 4. Lerongyolt kuruc sebesültek menekülése. 6. Kossuth leborul a nemzet nagysága előtt. (Itt halljuk ama tiz ütemet.) 6. Az aradi 13 vértanú. 7. Apotheosis, melyben az egész személyzet a „Szózatot” énekli. Itt említjük meg, hogy a Pósa Lajos és Sebők Gyuláné prologusát Békéssy Gyula fogja énekelni.

* Egy szegény ifjú története. A tegnapi patlogós kapitányné után ma szentimentális szerepben láttuk Meszlényi Adriant. Feuillet regényes női alakját, Margitot játszotta, még pedig jóval több sikerrel, mint Szentirmayné. Helyes érzéssel eltalálta a gőgös hangot, mely azért rokonszenves maradt, s érdemes arra, hogy Maxime ur szíve lángoljon érte; és igaz volt ott is, ahol lágygyá tette a szerelmes érzés. Ezt mondhatjuk róla, ha a nagy vonásokat nezzük. Az aprókékségekben, melyek azonban nem csekély eszközei a hatásnak, van kifogásolni való. Ez azonban — éppen mert a főszíneli igazak — az állandó gyakorlat hiányának tudható be, s ezért nem szabad a művésznőt azzal a feltevéssel nézni, hogy a budapesti Nemzeti Színház magas

nívójához mérten jöjjön és győzzön a mi vidéki színpadunkon. Ha az előkelő levegőjű színházában a maihoz hasonló, nagy szerepekhez jutna, s alkalmat lenne azok teljes kidolgozásához, a részletekben is azt a jót produkálná, amit nagy vonásokban teljes megelégedésre láttunk tőle. Maximot *Könyves* játszotta s ebben a rokonszenves szerepek legrokonszenvesebbikében sok szívbéli hangot hallottunk tőle. Jó estéje volt ma *Zilahynak*, ki, mint Bévallan sok derűt hozott a színpadra, s meglátszott rajta, hogy a kedves szerepei közül való, melyeket gondnal és szeretettel játszik. *Békés, Kollinusné, Bácsné, Győre, Almásy Lola, Főthy Frida és Szilasy Juliska* is jók voltak. Jók, jók valamennyien, de azért különös és megkapó hatást nem tudott kelteni senki. Ilyenformán az előadás is jó volt, de — szürke.

* **A nagyváradai színház deficitje.** *Somogyi* Károly nagyváradai színgazgató panaszos beadványban kér segítséget Nagyvárad városától. Elmondja az igazgató, hogy tavaly 241,920 korona kiadással szemben alig 210,000 korona bevétele volt. Így az évi deficit 30,000 korona, amivel szemben csak 8000 kor. szubvenciót kap. Hát bizony az édes kevés.

Családi tragédiák.

(Akit két kézzel sujt a végzet. — A holdkóros ember gyilkossági merénylete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 27.

Budapestről jelenti tudósítónk: Ma reggel 6 órakor a Lánchíd budai hídfőjénél egy uri ember a Dunába akarta magát vetni, de megakadályozták és bevitték a kerületi kapitányság egyik őrszobájába, ahol kiderült, hogy a szerencsétlen ember köz- és önvészélyes őrlt. Kiletét is megállapították. A sajnálatraméltó ember *Horoczk* András, volt magyar államvasuti tisztviselő.

Horoczk mindössze 36 éves és már úgy néz ki, mintha legalább ötven éves volna. A szenvedés tette ilyené. Gazdag felvidéki családból származik, édesanyja még most is él. Története igazán megindító.

Ezelőtt 9 évvel nősült meg és feleségül vett egy *Györgyi* Iona nevű postatisztnőt. Házasága boldog volt. Anyagi gondok nem bántották és egyéb bajok sem. Két gyermeke, egy fiu és egy leány megaranyozta családi életét. Hanem hát a sors nem akarta, hogy ez a boldogság sokáig tartson. Nyolc év után egyszerre vége szakadt. Az egyik gyermek, a fiu, aki már 8 éves volt, beteg lett és tavasszal meghalt. Három hónappal később követte testvérkéjét a leányka is. E két csapás elvette az eszét a szegény anyának s egy őrizetlen pillanatban önkézzel vetett véget életének. Anyósa birtoka mellett, Tátrafüreden fűbellette magát.

A szeretteitől ilyen módon rövid idő alatt megfosztott apa kétségbeesésében lemondott hivataláról és anyjához költözött, ahol csendes magányban siratta kedveseit. De a csapás oly nagy volt, hogy nem tudott felejténi. A mérhetetlen gyász megzavarta eszét, és egy szép napon kitört rajta a téboly. Anyja tegnapelőtt vette észre, hogy fia eltűnt. A gyorsan meg-ejtett nyomozás során kiderült, hogy Budapestre utazott. — Látták is tegnap délután a farkasvölgyi temetőbe, a hol két gyermeke fekszik.

Anyja a rendőrségen jelentette be eltűnését és a főkapitányság meg is tette az intézkedéseket az eltűnt ember felkutatására. Egy rendőr ismerte fel ennek következtében ma reggel a Lánchídnál. Éppen jókor. A zavart elméjű ember a hid korlátja előtt állott és mérőn a vízbe nézett. Amikor a rendőr megszólította, hogy mit keres ott, szomorúan válaszolta:

— Hagyja el jó ember. Az élet elől, a ha-

szontalan élet elől akarok menekülni, ide a hideg habok közé!

A rendőr azonban nem engedte tervét megvalósítani és bekísérték a kapitányságra. Itt időközben értesített anyja átvette és a rendőr- orvos ajánlására a *Schwartz*er féle gyógyintézetbe szállította.

Az orvosok azt hiszik, hogy nehezen fog kigyógyulni elmebajából.

A másik tragédia *Kóbányán* történt és patológiailag is olyan érdekes, hogy hosszabb ideig fog vele foglalkozni az orvosi tudomány. Az esetről az alábbiakban számolunk be:

Kóbányán, a Szilávy-utca 4. sz. házában *Küffner* Jakab lakatos ma hajnalban borotvával elvágta feleségének, *Bukowszky* Máriaéknak a nyakát. Küffner Jakab boldogan élt fiatal, szép feleségével. Utóbbi időben azonban valami különös betegség tünetei mutatkoztak Küffner Jakabon. Buskomor lett, álmái nyugtalanok voltak és felesége többször megfigyelte, hogy éjjel hirtelen fölkel az ágyból és csukott szemmel botorkál a szobában. Ezek a kezdődő holdkórosság tünetei voltak.

Ma éjjel ismét nyugtalanul aludt a beteg idegzetű ember. Éjjel után azonban elcsöndesedett és hajnalig nyugodtan aludt. Hajnalban aztán a felesége nagy kiáltozásra ébredt. A férje állott az ágya előtt és valósággal üvöltött:

— Nyomorult! Az életemre törsz, de én azt meg fogom akadályozni.

Erre, mielőtt az asszony álmából teljesen magához térhetett volna, a férj fölkapott egy borotvát és egy nyísszantással elvágta az asszony nyakát. Aztán az őrljögő, holdkóros ember kirohant az udvarra, ahová szörnyű kiáltozásaival kicsődítette a házbelieket, akiket a véres borotvával kezében halálra rémitett. A gyilkos holdkóros aztán ott az udvaron eszméletlenül összerogyott.

A halálra sebesített asszonyt a kivonult mentők a Rókus-kórházba szállították, a hol az asszony haldoklik. Az eszméletlen gyilkost a rendőrség a kerületi kapitányságra vitte, a hol magához tért s arról panaszkodott, hogy rossz álma volt az éjjel. Arról semmit sem tud, hogy a feleségének a nyakát elvágta. A kórtani- lag is fölötte érdekes bűneset nagy szenzációt keltett a fővárosban.

A novemberi esküdtek.

(Az utolsó ciklus.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 27.

Az aradi esküdtbírósnál ez évben az utolsó esküdtzéki ciklus november 16 án kezdődik.

Az utolsó ciklus előkészületeit ma tették meg a törvényszéken. Ma volt ugyanis az esküdtek kisorsolása, mely aktus *Ottubay* Károly törvényszéki elnök, *Gallu* József és *Földes* János bírák jelenlétében folyt le.

A kisorsolt esküdtek névsora a következő:

Rendes esküdtek:

Fényes Kálmán dr. ügyvéd.
Steinitzer Imre magánzó.
Nagy Sándor dr. ügyvéd.
Barthl János lakatos.
Berger József ügynök.
Weinberger Ferenc aranyműves.
Leopold Adolf bortermelő.
Simay István ny. iskolafelügyelő.
Goldschmidt Miksa kereskedő.
Gábor András építési vállalkozó.
Weisz Félix nyomtudaajdonos.
Mandl Vilmos dr. ügyvéd.
Braun N. Antal kereskedő.
Ring Béla dr. ügyvéd.

Koch Samu mészáros.
Pavlovits Szvetozár ügyvéd.
Balla F. Frigyes kereskedő.
Geller Izidor ékszerész.
Müller Gyula magánzó.
Vincze Miklós ügyvéd.
Kerpel Izó kereskedő.
Szende Tivadar dr. ügyvéd.
Beck Adolf kereskedő.
Nemess Géza terménykereskedő.
if. Czeiler István címléző.
Kohn Zsigmond terménykereskedő.
Fischer Samu sütő.
Maistrovich János kereskedő.
Domán Sándor ágyreműgyáros.
Lilienberg Sándor bérlő.

Pótesküdték:

Marek Samu kereskedő.
Weisz Zsigmond vendéglős.
Taksás Mihály háztulajdonos.
Klein B. Vilmos faügynök.
Hendl József gazdász.
Werner Sándor kereskedő.
Schmedt József hivatalnok.
Széll József himző.
Weinmann József hivatalnok.
Singer Adolf buzabevásárló.

Az utolsó ciklus előreláthatólag hosszabb ideig fog tartani, mint a júniusi ciklus.

Halál a gyémánt miatt.

(Tragikomikus história.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Budapest, október 27.

Szinte a hihetelenséggel határos az az eset, amelynek humora mulattatja most Budapestben a Belváros kereskedővilágát. Amerikai regényekben olvashatunk csak ilyesmit. Nem a hihetelenségénél fogva amerikai izű ez a dolog, de a különösségénél fogva, amely magából az eseményből minden kommentár nélkül is kiérzik.

Egy igen előkelő belvárosi ékszerész a múlt hét elején Amsterdamból két darab és pedig egyenként tíz-tizezer korona értékű briliánskövet rendelt egy pár függő céljaira. A nagyértékű köveket a posta pénteken reggel kézbesítette a belvárosi ékszerésznek, aki a boutonokat elzárta tűzmentes szekrényébe, ahol a kövek péntek reggelig érintetlenül maradtak. Pénteken reggel az ékszerész elővette a köveket, bevitte az üzletheiyiség kis fülkéjébe, ahol kizárólag csak ő maga szokott dolgozni és neki-készült a kövek alapos megvizsgálásának, hogy aztán aranyfoglalatban függőket csináljon belőle.

Alighogy maga elé helyezte a pompás köveket az ékszerész, benyitott a kis fülkébe az üzletvezető és jelentette, hogy a főnöknek egy ismerőse jött az üzletbe és beszélni óhajt az ékszerésszel. Erre az üzlettulajdonos a fülke munkapadján hagyta a briliánsokat és onnan kijöve, lezárta a munkafülke ajtaját. Mintegy tíz percig beszélgettek az ékszerész és vendége a boltban, mire aztán a látogató eltávozott és az ötvös visszatért a fülkébe drágaköveihez. Elképzelhetetlen volt azonban az ékszerész meglepetése, amikor a kulccsal felzárt fülkébe lépetve, a köveknek hült helyét találta.

Rémülten kereste a briliánsokat mindenfelé. Felkereste az egész fülkét, de az értékes, szinte vagyont érő amsterdami drágakövek megfoghatatlan módon eltűntek a fülkéből. Pedig kétségtelen dolog volt, hogy oda időközben más be nem lépett és az is bizonyos volt, hogy az ékszerész a két briliánst ott hagyta a fülke dolgozóasztalán.

Mit volt mit tennie, a tulajdonos azonnal a rendőrségre küldte segédjét és jelentést tette az esetről. A főkapitányságon egy titkos rendőrt adtak az ékszerész segédje mellé, aki nyomban a belvárosi ékszerészbőlba sietett és

ott kihallgatván az üzlet tulajdonosát, a fülkét átvizsgálta, a honnan a drágakövek eltűntek. Hiába kutatott azonban a detektív, neki sem sikerült a kövek nyomára akadnia. Már-már kétségbeesett az ékszerész a rejtélyes eset fölött, amikor a detektív ott a fülkében észrevette az ékszerész kis ölebet, amely egy széken összekuporodva aludt.

— Itt volt ez a kutya az előbb is? — kérdezte a detektív az ékszerészt.

— Itt volt a kövekkel együtt bezárva — felelt az ékszerész, majd hozzátette — de csak talán nem a kutya akarja keresni, biztos ur, a briliánsaimat?

— No csak várjunk egy keveset — mocsolygott a detektív és fölemelvén az ölebet, vizsgálgatni kezdte a fiatal kölyökkutyát, majd letévén azt, kijelentette, hogy a drágakövek a kis kutya gyomrában vannak, mert azokat a mopszli lenyelte.

Az ékszerész hihetetlenül csóválta a fejét, de azért beleegyezett, hogy a detektív magával vigye a kutyát az állatorvosi akadémiára, ahol a kis kutyának mérget adtak be és fölboncolták. És a szeniális detektívnek igaza volt. A kutya gyomrában megtalálták a két drágakövet sértetlenül. Találtak ezenkívül apró köveket s gombokat is. A fiatal kölyökkutyának természete ugyanis, hogy ami apró tárgy csak eléje akad, azt lenyeli. A szerencsétlen kutya így járt el a briliánsokkal is. A gyöngéd kutyanemhez tartozván, annyira megszerette az ékszereseket, hogy lenyelte azokat és ezzel az életét áldozta fel. A tragikomikus kutyahistóriáról beszélnek most szerte a fővárosban.

A Szentháromság-szobor pör alatt

(Bírói szemle elrendelése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 27.

Furcsa esemény színhelye lesz csütörtökön, október 29-én délelőtt az Andrássy-térnek a színház épület előtt fekvő réstől a Szentháromság szobor emelkedik ki, karcsu oszlopával az ég felé törekedvén.

Eppen ez az egyházi szimbólum, a szobor lesz a tárgya annak a bírói eljárásnak, melyet Budapestről mozgat két peres fél.

A Szentháromság szobor tudvalevőleg Róna József szobrász műve, aki a megalkotott szobormunka kivitelét a Beschorner A. M. és fia ércöntő cégre bízta. Az ércbeöntésre vonatkozóan Róna és Beschorner cég között szerződés jött létre, mely körülményesen megszabta a szobormű anyagát, kiviteli módozatait és az egyéb feltételeket.

Egyik feltétel volt többek között az, hogy minden aranyozásnak, de különösen a szobormű tetején levő csillagnak tüzarányozásának kell lennie, hogy az idő le ne koptassa róla az aranyt. A tüzarányozás tudvalevőleg évtizedekig tart, anélkül, hogy eső, hó vagy szárazság megártana az aranypatinának.

A szobor elkészült, ámde a Szentháromság aranya hamar lekopott, illetőleg megfekedett.

Ilyen körülmények között Róna szobrász az előre kialakított munkadíjból visszatartott 340 koronát, melynek kifizetését azon indokkal tagadta meg, hogy a Beschorner cég a szerződésben elvállalt kötelezettségének nem tett eleget, amikor a szobor csillagját nem tűzben, hanem közönséges mázolásal aranyozta meg.

A Beschorner cég erre pört indított Róna ellen a budapesti VII. kerületi járásbírósnál. Arra hivatkozott, hogy szerződésbeli kötelezettségének mindenképp eleget tett, mert a csillagot tűzben aranyozta.

A két perbeli fél megegyezésére aztán bíról szemlét rendelt el a járásbírósnak, melynek foganatosítására az aradi járásbírósnak kereste meg.

Ezen a szakértő szemlén, mely csütörtök délelőtt kilenc órakor lesz a szobor előtt, a Beschorner cég érdekeit Oláh Dezső dr. budapesti ügyvéd nevében Kertész Miksa dr. fogja képviselni.

A szemlén Weil Alajos bádógos mint szakértő állapítja meg, hogy a csillag tüzarányozás-e vagy egyszerű mázolás.

HIREK.

Egy plakát és az erős kéz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 27.

A mint a jog, törvény és igazság Széll Kálmánhoz, az emberi kor legvégső határa a boldogult Péchy Tamáshoz s a levélírás Wlassics-hoz: akként kapcsolódik Tisza István, a designált miniszterelnök nevéhez egy manapság sokat használt fogalom: az erős kéz politikája. Mihelyt Tisza István neve fölmerül, rögtön megjelenik a képzeletben az „erős kéz.” Színpadra vitt szállóige lett ez. A Drótostóban rögtönzi Sarkadi, mint Günther bádógos, amikor Zsuzskát megöleli, s az kérdi tőle, hogy mi ez:

— Ez? Ez az erős kéz politikája!

Hanem ennél a rögtönzésnél is nagyobb derűtséget okozott ma egy földabrosz nagyságú plakát, igazabban annak a megjegyzése. A plakátról a fővárosi lapok mai számai cikkeznek. „A magyar nemzethez” van címezve, aláírva pedig „az országos központi bizottság.” Ugy mondják, hogy még Kluen-Héde-váry bocsátotta ki. A lényege az, hogy meg akarja szavaztatni az országot, hogy a kormányt támogatja-e, vagy az ellenzékét.

Megkapván ennek a plakátnak egy példányát egy aradi heti lap, a főtér egy papírüzletében az egészet kifüggesztette — rendkívüli kiadásnak. Előbe pedig, hogy a reputáció teljes legyen, ezt a címet nyomatta:

Az erős kéz első kivihandása az ellenzék ellen.

Természetesen, hogy sokan siettek a menkü nagy plakát látására. Persze, mindenki kíváncsi volt rá, hogy milyen is az az erős kéz?

A plakát igen mulatságos volt; az volt benne, hogy kiki jelentkezzék az előjárásnál és szavazzon le a kormányra, vagy az ellen. Talán néhányan föl is keresték ily járatban Institoris Kálmán polgármestert.

Hanem az aradi lap, a ki ezt a plakátot külön kiadásá avatta, alap nélkül tette érte felelőssé az erős kezét. Minthogy az a plakát megvolt, mielőtt még Tisza István a kabinetalakításra megbízást kapott volna. De ez a szenzációs cím így is érdekes volt. Mert végre mutatott egy kezét, a melyik rohami tud. Eddig csak az erős lábuk tudták ezt megtenni, az erős kezek nem . . .

— A hatvanéves Bánffy. Budapestről táviratozza tudósítónk: A szabadelpvüparti képviselők egy nagy csoportja holnap együttesen keresi fel Bánffy Dezső bárót, a ki holnap ünnepli hatvanadik születése napját. Ez alkalmat használja fel a régi szabadelpvü pártnak ez a csoportja s ezzel akarja kifejezni ragaszkodását a párt volt vezére iránt.

— Fadrusz és az aradi Kossuth szobor. A vasárnap elhunyt mestert, Magyarország egyik legnagyobb képfaragóját, Fadrusz Jánost siratja az országgal együtt Aradnak egy kegyeletes ügye: a Kossuth-szobor. Ugy jut ez közvetlenül a gyászhoz! a mikor a szobor alapja egyre nőtt, s az érette lelkesedők már a kivitel fölől ábrándoztak, azt tervezték, hogy az aradi Kossuth szoborra nem hirdetnek pályázatot, hanem megbízzák annak elkészítésével Fadrusz Jánost, a pozsonyi Mária Terézia-szobor, és a kolozsvári Mátyás-szobor mesterét. — Több szoborpályázatnak igen szerencsétlen eredménye volt nemrég; ez adta az eszmét, hogy itt mellőzni kell a pályázatot, hanem megbízás útján kell a szobor tervét elkészíttetni. Ekkor gondoltak Fadrusz Jánosra. Az aradi Kossuth-szobor csak méltó párja lehet a vértanúk szobrának, az ország egyik legszebb műalkotásának, és ilyené csak Fadrusz vésője teheti. Ez az eszme még mesze állott a kivittől, mégis a bizottság egy tagja Budapesten fölemlítette ezt előtte. Fadrusz nagy kedvvel fogadta el. Még nem csinált Kossuth-szobrot, de azt mondta, hogy az aradi Kossuth-szobrot, ha megbeszéli vele, szívesen megcsinálja. Es bizonyos, a mily eredeti felfogással csinálta meg a Wesselényi-szobrot, Mátyás király lovas szobrát, s az Erzsébet-szobor tervét, ugyanily eredeti eszme nyilatkozott volna meg azon a Kossuth- emléken, a melyet az ő szenije produkál. Talán, nincs kizárva, meg is villant agyában egy ötlet, a teremtésnek első szikrája, de nem szólt senkinek se róla. Es ez az oka, hogy Fadrusz halála, bár életében alig kötötte valami hozzánk, Aradra is gyászt jelent. Vele együtt temetik egy szent ügy hível azt az ábrándot, hogy Arad Kossuth-szobrát Fadrusz János vésője csinálja meg. Lesz-e, a ki méltón pótolja?

— Arad dicsérete. A Füg. Magyarország Aradváros tegnapi közgyűlésének határozatát az alábbi kommentárral kíséri:

Arad város közgyűlése Barabás Béla képviselő indítványára egyhangulag kimondta, hogy az önkéntes adózás ügyében leérkezett miniszteri rendelkezést visszautasítja, mert az a törvényhatóság autonómiájába vág. Arad városához méltó ez a hazafias visszautasítás, s az ország népe mindenesetre nagy örömmel veszi tudomásul hogy Arad egyik legerősebb vára ma is a nemzeti ellenállásnak. Nem is lehet ez másképp. Ahol annyi nemes magyar vér folyt le alkotmányunk, szabadságunk védelmében, ott meg tudják és meg fogják mindig védeni alkotmányunkat bár honnan jövő vakmerő támadással szemben is.

— Főpolgármester választás Budapesten. Budapest székesfőváros törvényhatósága ma tartott rendkívüli közgyűlésén töltötte be választás útján a főpolgármesteri széket. A király három jelöltje közül a közgyűlés egyhangulag ismét Márkus József eddigi főpolgármestert választotta meg. Második helyen Selley Sándor dr. miniszteri osztálytanácsos, harmadik helyen Wagner Géza dr. bizottsági tag volt jelölve.

— Házasság. Mária-Radnán, a bucsujárók híres templomában ma délelőtt díszes esküvő folyt le. Aszlán János kolozsvári banktisztviselő vezette oltár elé Csiky Margit kisasszonyt, Csiky Károly aradvárosi árvaszéki h. einök bájos lányát. A jegyespár Aradról ma reggel ment ki Radnára az anyakönyvvezető elé, aki polgárilag összeadta őket. Innen a násznép a ferencrendiek templomába vonult, hol előbb misét hallgattak, melynek végeztével Prieszter Ágoston zárdafőnök adta a fiatal párra az egyházi áldást. A díszes esküvőt a templomban nagy közönség nézte végig. A menyasszony

nap letartóztatott, a törvényszék vádtaácsma ismét szabadlábra helyezte.

— **Kirabolt postahivatal.** Nagyszöllősről táviratozzák. Az éjjel a tiszaujlaki postahivatal falát felbontották és a 20.000 koronát tartalmazó Wertheim-szekrényt elvitték. A csendőrség megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.

— **Ugrás a második emeletről.** Temesvárról jelentik: *Princez* Lipót hatvanéves temesvári magánzó tragikus módon vetett véget életének. Leugrott az ugynevezett szerb új épületben levő második emeleti lakása ablakából az udvarra és szörnyet halt. Az eset érthető feltűnést keltett, mert *Princez* jó módban élt és ismert alakja volt a városnak. A szerencsétlen embert gyógyíthatatlan betegsége kergette a halálba. Gyomorbeteg volt évek óta és ezért operációnak is kellett magát alávetnie. Az utolsó napokban fájdalma elviselhetetlen volt. Különösen tegnap kínozták régi betegsége s éppen nyugvóra készült, a mikor este kilenc órakor borzasztó lépésre határozta magát. Leugrott a második emelet ablakából, mire rövid szenvedés után kimúlt. Az esetről nyomban értesítették a rendőrséget. Holttestét a hallottas kamarába szállították, honnan holnap délután temetik.

— **Sikkasztó csendőrparancsnok.** Csókáról távirják, hogy az ottani csendőrparancsnok, *Kováts István* több ezer korona elsikasztása után megszökött. *Kováts* az utóbbi időben feltűnően sokat költekezett. A nyomozást elrendelték.

— **Mindszentre koszoruk Porternél.** Mindszentre gyönyörű koszorukat lehet kapni *Porter Vilmos* Nagy Aruházában Aradon, a Szabadságtéren. A koszoruk árai a következők: 50, 90, 120, 150, 2, 250, 3, 350, 4, 450, 5, 550 és 6 forint. Vidéki rendelések fél óra alatt intézettek el, legnagyobb figyelemmel. A koszoruk *Porternél* rendkívül szépek és olcsók. Városi és megyei telefon 324.

— **Dentolin fog-creme** a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. Üzletfelelők** szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papírkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdákut, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A honvédszázados gyilkosa.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 27.

A budapesti törvényszék most tárgyalja *Andó Julis* cselédleány bűnpörét. Az elvetemült cseléd baltával meggyilkolta és kirabolta bilit *Horváth Kálmán* nyugalmazott honvédszázados, a szabadságharc egyik vitéz katonáját, aki *Alberti-Irsán* élte öreg napjait, s a kihez az elvetemült teremtés egy cigányasszony ajánlata három nappal előbb cselédnek szegődött el. A tárgyalásnak ma volt a második napja s óriási érdeklődés nyilvánult iránta. A tolongás oly nagy volt, hogy az elnök a rend fenntartása érdekében kénytelen volt karhatalmat igénybevenni és a rendőrök két erőszakoskodó embert be is kísérték a kapitánysághoz.

A tárgyalás megnyitása után a bíróság a tanukat hallgatta ki. Az első tanu *Lakai János* csendőrőrsvezető volt, a ki a kettős gyilkosság nyomozásával volt megbízva. Elmondja, hogy a mikor *Pozsgainé* megjelent, az asszony tagadta, hogy nála járt a leány és arról sem akart tudni, hogy a századostól elrabolt ruhaneműek nála vannak. Az őrsvezető erre elrendelte a házkutatást és a lopott holmit, sőt a baltát is megtalálták *Pozsgainé* szekrényében. Természetesen ezek után nem nem hittek neki, a rendőrorjárat lesle állott és a mint *Andó Julia* Pestről visszautazott *Pozsgainé*hoz, a kapuban letartóztatották.

Az elnök: A leány is tagadott?

Az őrsvezető: O nem. Mindjárt az első

kérdésre beismerte, hogy ő gyilkolta meg a honvédszázados, azért, mert haragudott reá s a pénze után is vágyott. Mikor ezután tovább is faggadták *Andó Julia* önként elmondta azt is, hogy a lelkét még egy másik bűn is terhelte. Ő gyilkolta meg a *szentmártonkátai vásáron Szabó Erzsébet* is. Sőt annyira őszinte volt, hogy a mikor bekisérték a községházához, mosolyogva jegyezte meg:

— Jól tette őrmester ur, hogy elfogott, mert ha szabadon maradok, még meggyilkolom a mostohaanyámat is.

Az elnök: Elmondta *Andó Julcsa* azt is, hogy *Szabó Erzsit*, hol ölte meg?

Az őrsvezető: Nemcsak elmondta, de el is vezetett minket az erdőbe és megmutatta a helyet, a hol a gyilkosságot végrehajtotta.

Az elnök (*Andó Juliához*): No, van-e valami észrevétele?

Andó Julia: Nincs semmi. Minden úgy történt, a mint azt az őrmester ur most elmondta.

Az elnök (*Pozsgainéhez*): Hát maga miért tagadta, hogy *Andó Julcsa* magánál rejtőzött el?

Pozsgainé: Mert a mikor a csendőr urak eljöttek hozzám, annyira meg voltam ijedve, hogy letagadtam volna még a csillagot is az égről.

A következő tanu *Varra Miklós* csendőrtizedes volt. Együtt nyomozott az őrsvezetővel és annak részleteit épen úgy mondja el, mint a társa. Megtoldotta még a vallomását azzal, hogy *Pozsgainénál* a honvédszázadostól elrabolt tárgyak közül a dunna- és párnahuzatok már a *Pozsgainé* ágyneműin voltak. Főlemli, hogy *Andó Julia* nemcsak őszinte volt, hanem szinte megkönnyítette nekik a nyomozást minden irányban.

Az elnök még hat csendőrt hallgatott ki, valamennyit a nyomozás közben szerzett tapasztalataikra nézve, azután a tárgyalás folytatását holnapra halasztotta.

NAPIREND.

Október 28. Szerda. Róm. kath. naptár: Simon és Juda. — Protestáns naptár: Simon és Juda. — Görög-keleti naptár (október 15.): *Lucián* vértanú. — A nap két óra 25 perckor, nyugszik 4 óra 31 perckor.

Kölossej-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: *Ereklye-muzeum* helyisége mellett lésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Bnyhe, északon elvéve csapadék, keleten éjjeli fagy.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, október 27.

Néhány napj jó esőzés után szép időt kaptunk.

Az éjelek sem olyan hűvösek, nappal pedig egész kellemes meleg van.

Gazdáink szorgalmasan mivelik a földet, szinte a szemnek is tetszősebb a felszántott fekete földtábla.

Megfelelő élnökség közepette kelt el a mai hetivásárho. mintegy 2000 mm. buza és 800 mm. tengeri.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 7.10—8.00.

Buza közép új 6.80—6.90.

Tengeri ó 6.00—0.00

Tengeri új 4.10—4.30.

Rozs új névleges jegyzés 5.40—5.50.

Arpa új névleges jegyzés 4.80—5.00.

Zab új névleges jegyzés 5.00—0.00.

Irányzat kellemes.

— **Vajközpont Aradon.** Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület október 31-én tartja meg Aradon az általa létesített vajközpontnak ünnepies megnyitását.

— **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségekről tesz je-

lentés: *Neuern A.* fia, Prága. — *Nájek János*, Klattau. — *Bodenmüller Rudolf*, Krems. — *Ehrlich Rikárd* Budapest

Budapesti áru- és értéktözege.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 27.

Értéktözege. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv győzge. Bányadt irányzat mellett 14.000 métermázsa került forgalomba. alig tartott áron. Egyéb gabonanemek bányadtak. Időjárás szép.

Értéktözege. Berlin $\frac{1}{2}$ magasabb, Páris 15 olcsóbb.

Zárás 12 órakor.

Buza októberre	7.65 — 7.66
Buza 1904. áprillisa	7.73 — 7.74
Rozs októberre	6.28 — 6.29
Rozs 1904. áprillisa	6.56 — 6.57
Zab októberre	5.39 — 5.40
Zab 1904. áprillisa	5.62 — 5.63
Tengeri 1904. áprillisa	— — — —
Tengeri 1904. májusra	5.32 — 5.33
Repce októberre	11.8 — 11.95

Zárás 6 órakor.

Buza októberre	7.59 — 7.60
Buza 1904. áprillisa	7.69 — 7.70
Rozs októberre	6.28 — 6.29
Rozs 1904. áprillisa	6.54 — 6.55
Zab októberre	5.31 — 5.32
Zab 1904. áprillisa	5.58 — 5.59
Tengeri 1904. áprillisa	— — — —
Tengeri 1904. májusra	5.36 — 5.37
Repce októberre	11.85 — 11.95

S z e s z ü z l e t.

— Október 27. —

Mai jegyzésünk: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter $\frac{1}{2}$, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szűrt szesz 12.80—13.00 korona mmásánker.

IDEGENEK ARADON.

— Október 26. —

Fehér Kereszt szálloda. *Scheiner Péter* és neje magánzó T. Szt. Miklós. — *Fodor József* mérnök Makó. — *Pollák Kálmán* vállalkozó Orosháza. — *Dr. Antonovits József* birtokos Szabadka. — *Steiner B.* kereskedő Makó. — *Weisz Adolf* utazó Bécs. — *Fischer Károly* utazó Bécs. — *Czerner Károly* utazó Bécs. — *Rossmán Miksa* utazó Bécs. — *Dr. Scheiner Ferenc* orvos T. Szt. Miklós. — *Dr. Scheiner Albert* ügyvéd Buziás. — *Bányai Jenő* utazó Budapest. — *Schuller Sámuel* utazó Bécs. — *Reiss Zsigmond* kereskedő B.-Csaba. — *Lang Bela* utazó Budapest. — *Weill Dezső* utazó Bécs. — *Lax Sándor* utazó Bécs. — *Schwarz Fülöp* magánzó és neje Temesvár. — *Antal Miklós* főhadnagy Nagyvárad. — *Novotny Viktor* hivatalnok Mezőhegyes. — *Grün Zsigmond* utazó Bécs. — *Lacke Lipót* utazó Bécs. — *Weisz Mór* kereskedő Székudvar. — *Nagy Akos* kapitány Nyiregyháza. — *Reck István* főhadnagy Nyiregyháza. — *Granitzer Emil* utazó Budapest. — *Koller József* hivatalnok Budapest. — *Semle Imre* utazó Budapest. — *Willing Márton* kereskedő Tompa. — *Dr. Erdődi orvos* Budapest. — *Lippman Lajos* alezredes Szeged. — *János Sándor* hivatalnok Nagyszében. — *Brauneis Ede* utazó Bécs. — *Fuhrman Miksa* és neje kereskedő Bécs. — *Wolitzer Ignác* utazó Bécs. — *Freisberger László* utazó Bécs.

Központi szálloda. *Grosz József* fatereskedő Lippa. — *Szint Ödön* tisztartó H Pályi. — *Herman József* kereskedő Bécs. — *Prohászka Henrik* pénzügyi főtanácsos Budapest. — *Dr. Pojnar Ernő* aljegyző Nagyvárad. — *Keszthelyi Zoltán* főjegyző Nagyvárad. — *Erős Rezső* jószágigazgató Nagyvárad. — *Nikischer József* tanító Zaránd. — *Glasner Antal* kereskedő Budapest. — *Schmid György* kereskedő Bécs. — *Popper Emil* utazó Budapest. — *Zichy Samu* utazó Budapest.

Vas szálloda: *Ráth József* kereskedő Bécs. — *König Adolf* utazó Bécs. — *Linchner Sándor* utazó Bécs. — *Tauber Eugen* kereskedő Prága. — *Kohn Jakab* utazó Budapest. — *Molnar Sándor* utazó Bécs. — *Grünvald Márton* utazó Prosnitz. — *Kartheil Károly* utazó Bécs. — *Erl József* utazó Bécs. — *Hoffmann Henrik* utazó Bécs. — *Grosz Lajos* utazó Bécs. — *Ungár Gyula* utazó Bécs. — *Fülöp Emil* utazó Bécs. — *Klein Mór* utazó Bécs. — *Ulrich Albert* utazó Bécs. — *Irsa Samu* könyvelő Soborsin. — *Friedman Albert* magánzó Nagyvárad.

Nádor szálloda. *Zerkovits Miklós* kereskedő Tótkomló. — *Buczurka József* jegyző Otlaka. — *Erdős Armin* utazó Budapest. — *Dr. Jancu Korné* ügyvédjeölt Zaránd.

CSARNOK.

Két kóbor lovag.

Irtá: Lovik Károly.

(Vége.)

III.

Másnap reggel siralmas állapotban ébredt föl. A toroka égett, a feje zúgott. Felkelt és a tükörbe nézte magát: alaposan össze-vissza volt verve, a szeme alatt akkora kék folt, mint az ökle. A ruhája egy rongy, a köpönyege mintha szita volna, a kalapja keltetépve. Kifordította a zsebeit, egy fitying se volt bennök, még a nyakóráját is ellopták. A kocsmáros nevetett.

— Csinos mulatság volt az este — mondta — úgy szedtünk föl a földről, annyi élet nem volt benned, mint egy ócska fazékban. Ugy püföltétek egymást, akár a hordot.

Péter megdörzsölte a szemét és ő is nevetett.

— De ezért kedélyes fickók — szolt borizú hangon — különösen az a fülbevalós. A kőmives kicsit goromba legény, adott egy párat, de azt hiszem, kapott is. Tehát kvitt k va gyunk, mi?

A kocsmárosnak tetszett, hogy ilyen kedélyes vendége van. Egy vödör vizet hozott s párszor bemártotta Péter fejét, amitől az teljesen kijozanodott.

— Hát a kutya? — kérdezte az inas.

— A kutya? Hopp, ez jómadár. Amint az éjjel fölébredt, kiszaladt és úgy összeverekedett a komondoraimmal, hogy most valamennyi egy rongy. Született korhely ez a kutya, ha ez a vendégem volna, szépen keresnek rajta. Akarsz egy pohár pálinkát?

Előhozta az üveget és letette az asztalra. Amint az inas fel akarta hajtani a poharat, kinyílt az ajtó s egy kövér asszonyság lépett be, akiknek kisirt szemel úgy dőltek ki az arcából, mint két nagy kolompér.

— Péter! — szolt és rögtön kitört belőle a sírás. — Péter! Itt kell téged látni?!

A szakácsné volt. Az inas megvakarta a fülét.

— Nem szégyeled magad? — kérdezte a kövér hölgy.

— Nem — felelt Péter őszintén. — Mi szégyelni való van rajta? A szabadság minde nek előtt. A férfi legyen szabad, mint a madár s tegye azt, ami neki tetszik. Az élet csak így szép.

— A ruhád, a kabátod egy rongy. Olyan vagy, mint egy betörő. Gyere haza, ne is mutasd magad így az emberek közt.

Péter gondolkodott.

— Hazamenni? Minek? — mondta összekarmolt kezében gyönyörködve.

Az asszony megint sírni akart, de aztán a dolog okosabb végét fogta meg.

— Hát van-e pénzed? — kérdezte bánatosan.

— Pénzem az nincs, annyi bizonyos. Pénz nélkül pedig nem ér a dolog semmit, nemde? Főllált és körüljárta a szobát.

— Akkor hát hazamegyek — mondta hirtelen és füttyentett a kutyának, amely véresre tépve, rosszkedvűen ballagott elé egy sarokból.

IV.

Elmult egy hét s tavaszodni kezdett. Péter az udvarban állott s az eget nézte. Mellette a kutya fülelt és szaglált. Érezni lehetett, hogy az idő hirtelen megre fordul; a csillagok enyhén csillogtak s hébe-korba langyos fuvallat zörgette meg az ablakokat.

— Ez a tavasz — dörmögött Péter. — Minden feleled, ahogy a könyvek mondják: a patak megindul, a golya hazajön, a medve is fölébred. Milyen szép volna egyet csavarogni.

Ránézett a kutyára, az megcsóválta a farkát és visszapislogott rá.

— Tudod mit? — szolt halkén az ebhez és arra kigyult. — Gyerünk egyet verekedni!

— A kutya boldogan ugrált körülötte, Péter pedig fölvetette az új kabátját, amit tegnap kapott, az új cipőjét és a tiszta inget és ajkait összecsiszósítva, ravasz mosolyjal lopódzott ki a hátsó lépcsőn a szabadságba, a esavargók boldog országába.

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi október hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtti	11.51
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	8.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborsinról délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnára délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
		Személyvonat este	9.05
Temevár felé:		Temevár felől:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.33
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról szm. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczról szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56
		Pankotáról sztv. este	9.20

Motormenetek

Arad—Városházator és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel	8.04	Mezőhegyes felől reg.	6.48
Battonya felé d. u.	12.01	Battonya felől d. e.	11.30
Mezőhegyes felé este	5.29	Battonya felől d. u.	4.01

Arad—Uj-Szent-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg.	7.13	Kétegyháza felől d. e.	12.—
Kétegyháza felé d. u.	12.50	Kétegyháza felől d. u.	5.58

Nemzeti színház.

Bérlét 28. sz.

Páros.

Szerdán, 1903. évi október hó 28-án:

Magyar dal.

Melodráma élőképekkel, karokkal és dalokkal. Szövegét írta: Herodek Sándor. Zenéjét szerzte: Kerner Jenő.

A költő . . . Simon Jenő.

A cigányélet.

Eredeti életkép a cigányéletből, dalokkal és tánccal, 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzte: Dankó Pista.

SZEMÉLYEK:

Tollas Zsiga	Füredi J.	Csicsó Gyula	Bónis Lajos.
Dadó Róssi	Bácsné.	Dudrai Matyi	Juhász S.
Lajó s, fiuk	Simon Jenő.	Szűcs Gábris	Németh J.
Marcsa	Karácsonyi.	Figyelmes	Győre Alajos.
Darázs Etel	Gazdi A.	Kacsari	Juhai József.
Lajos, fia	Kley Margit.	Kakuráné	Pajor Agnes.

Cigányverseny.

Gyurkóvics András aradi és Hamsa Miska nagyváradí zenekara között.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTÉR.*

Vendéglő-átvétel!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a

Városi-sör csarnokot

a mai napon átvettem

és azt személyes vezetésem alatt tovább vezetem.

Midőn ezt szives tudomására hozom, egyben felhívom becses figyelmét kitűnő boraimra.

Mindennap friss csapolás!

A nagyérdemű közönség szives látogatását kérve,

kiváló tisztelettel:

Palkovits Péter.

Ingusz I. és fia
tankönyv kiadványai.

Telefon 517.

Minden más kiadónál megjelent tankönyv raktáron van.

- Csik János 16 fali olvasó tábla.
" " Abc. ára kötve 50 fillér, 2-ik kiadás.
" " Olvasókönyv a népiskolák II. o. számára, ára 60 fill.
" " Olvasókönyv a népiskolák III. o. számára, ára 60 fill.
" " Olvasókönyv Aradmegye földrajzával, ára 80 fill.
" " Olvasókönyv Aradmegye földrajzával, IV. oszt. számára sajtó alatt.
" " Aradmegye földrajza, külön lenyomat a Csik-féle min. engedélyezett népisk. olvasóból. Két térkép és számos illusztrációval ellátva, ára keménykötésben 50 fill.

Értesítő könyvecske.

Kiadva az aradi tanítótestületek segélyalapja megbízásából, célszerű ujtásokkal. Ára kötve 12 fillér.

Aradmegye kézi térképe, készült Aradon Réthy L. és fia jóhírű lithografiai műintézetében, 6 színben vastag velin papíron, ára 20 fill.
"Aradmegye térkép vázlata, a térképrajzoltas előfoglalma, ára jó rajzpapíron 06 fill.

Lejtényi Sándor féle térkép vázlatok, IV. kiadás. Magyarország hegy és vízrajzi és politikai vázlata, ára laponként 12 fillér. — Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália és Osztr. Magy. Monarchia térkép vázlatai, ára laponként 06 fillér.

Gyűjteményes kiadás védőborítékban 1 kor. 30 fill.

Lejtényi-féle Herbarium, 8. kiadás, ára 1 kor. 50 fill.

Lejtényi-féle Herbarium román nyelven, ára 1 kor. 50 fill.

Dr. Hunyady József, a magyar helyesírás rendszere, az új miniszteri utasítás szerint, II. kiadás, ára 40 fill.

Sófalvy-Pataky Kis Phonomimikai

a b c

az olvasástani kezdete, ára kötve 24 fill. Ezen könyvecske főleg oly iskoláknak készült, a hol egy vagy más okból más abc-t kénytelen a tanító használni. Vezérkönyv hozzá díjtalan.

Kovács Kázmér Szavalókönyv iskolai ünnepélyekre, kiegészítette és átdolgozta Maurer Mihály aradi tanító, ára 50 fill.

Kovács Kázmér 101 örökszép magyar népdal (szöveg), ára 40 fill.

Záray Odön földrajz a népiskolák IV. oszt. számára, 13. kiadás, második, a legújabb népszámlálás adatai szerint átdolgozott lenyomat, ára kötve 60 fill.

Kun-Fülöp Csath, Gazdasági Ismétlő iskolai olvasókönyv. Ez az egyetlen könyv, mely az ez évben megjelent ezen iskoláknak szóló tanterv szerint átdolgozott kiadásban jelent meg, 8. kiadás 25—40 ik ezer, ára kötve 1 korona. Készült az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

Kérem az igen tisztelt tantestületeket ezen tankönyveinket iskoláikba bevezetni. Kiadványjegyzékünket bármikor szolgálunk.

Arad, 1903. augusztus hó.

Kitűnő tisztelettel

Ingusz I. és fia,

könyvkereskedése.

Magy. kir. államv. üztv. Aradon.

28765—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

(Pályafenntartási fák szállítása iránt)

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére 1904. és esetleg a következő 1905. és 1906. években szükséges pályafenntartási fák szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1904. évi szükséglet, mely a tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető, vagy lejjebbithető, a következő:

Jegylene fenyő deszka 206,5 m³.

Lucz fenyő deszka 97,0 m³.

Tölgyfa deszka 1,4 m³.

Szelmetszetlen jegylene fenyő deszka 58,7 m³.

Vágott lucz fenyő fa 129,9 m³.

Faragott jegylene fenyő fa 12,0 m. hossz 365,9 m³.

Faragott jegylene fenyő fa 18,0 m. h. felül 136,6 m³.

Faragott tölgyfa 7,0 m. h.-ig 219,2 m³.

Faragott tölgyfa 12,0 m. h.-ig 30,6 m³.

Faragott tölgyfa 12,0 m. h. felül szükség szerint.

Kerítés sűrítési lécz tölgyfából 1,4 m. h. 4400 drb.

Kerítés sűrítési lécz puhafából 1,4 m. h. 20500 drb.

Metszett keményfa lécz 10,2 m³.

Metszett puhafaléc jegylene fenyőfából 78,3 m³.

Kerítési oszlop tölgyfából 1500 darab.

Erdei fenyő palló 0,9 m³.

Jegylene fenyő palló 247,7 m³.

Szelmetszetlen jegylene fenyő palló 46,0 m³.

Tölgyfapalló 86,0 m³.

Vörös fenyő palló 1,8 m³.

Puhafa rud 8,2 m³.

Kerítési rud tölgyfából 50 mm. átm. 4500 fm.

Kerítési rud tölgyfából 80 mm. átm. 7700 fm.

Kerítési rud puhafából 80 mm. átm. 11.800 fm.

Tölgy száfa 12,6 m³.

Puha száfa jegylene fenyő fából 53,0 m³.

Puha szél deszka 1950 drb.

Fedő zsinde 470 mm. hosszu 198.000 drb.

Ezen biztosított mennyiségnél kevesebb megrendelés esetén szállító a m. kir. államvasutak ellen semmi néven nevezendő igényt nem támaszthat.

A fenti anyagok pontos méretei a részletes méretjegyzékben vannak felsorolva, mely méretjegyzék ajánlati minta, és pályázati feltételek az alulírt üzletvezetőségnél ingyen kaphatók, míg az általános és különleges szállítási feltételek csakis készpénz fizetés ellenében a m. kir. államvasutak nyomtatványtárából (Budapest, Andrassy-ut 73/75. st. alatt) 50, illetve 30 fillérnyi áron szerezhethők meg.

A megrendelendő fák szállítása minden év február havában megkezdendő és ugyanazon év május hó végéig fejezendő be.

Az ajánlatok fölötti határozat hozatal, illetve a szállítás odaítélése az ajánlat felbontásától számított 28 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati mintákkal teendők.

A szállítás a magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó

122291/96. sz. általános, valamint az épület és vágott fák szállítására vonatkozó 143689/902. számú különleges feltételek értelmében eszközölködő, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzletvezetőség anyag- és leltárbeszerzési osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ívenként 1 koronás magy. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok ezen külczimmal: „Ajánlat pályafenntartási fák szállítása iránt 28765—903. számhoz” 1903. évi november hó 10-ének déli 12 órájáig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők. Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5%-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1903. évi november hó 9-én déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál leteendő, (setleg posta útján oda beküldendő).

Kelt Aradon, 1903. évi október havában.

Az Üzletvezetőség

(Utánnomás nem díjaztatik.)

M. kir. államvasutak

141545—903. A. III. sz.

Pályázati hirdetmény.

Alulírt igazgatóság a magy. kir. államvasutak vonalain, illetve műhelyeiben 1904. évben, esetleg 1905. és 1906. években szükséges köteláru anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyát képező anya-

gokat és azok egy évi mennyiségét feltüntetendő ajánlati űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlattételnél kötelező részletes módozatokat tartalmazó ajánlati felhívás valamennyi hazai és horvát-szlavonországi kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthető és az alulírt igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI., Andrassy-ut 73. sz. II. emelet 48. ajtószám alatt) díj-talanul kapható.

Az előírt módon kiállított, ívenként egy koronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok, az ívenként 30 filléres magy. kir. okmánybélyeggel ellátott és aláírt ajánlati felhívással együtt, lepecsételve legkésőbb 1903. évi november hó 5-ének déli 12 órájáig a fentemlített szakosztályánál benyújtandók, vagy posta útján oda küldendők.

Az ajánlat borítéka e felirással látandó el: „Ajánlat 141545—903. számhoz.”

Bánatpénz gyanánt az ajánlati cikkek egy évi értékének 5 százaléka legkésőbbben folyó évi november hó 4-ének déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak budapesti központi főpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban leteendő. Bánatpénz nélkül, vagy később benyújtott, valamint az olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon tételnek, vagy a melyek az aláírandó ajánlati felhívás nélkül nyújtanak be, figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1903. évi október hóban.

A m. kir. államv. igazgatósága.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Magyar királyi államvasutak.

144567/903. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1904. évben, esetleg az 1905. és 1906. évben évenként szükséges mintegy

1000 métermázsa pépliszt (dextrin),

1000 métermázsa rézgálicz szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ívenként egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1903. évi november hó 11-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók, vagy postán oda küldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag évi értékének 5%-a legkésőbb 1903. évi november hó 10-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállítási feltételek, valamint az ajánlati felhívásban felsorolt különleges feltételek.

A pályázatra, valamint a szállításra vonatkozó egyéb részletes módozatok az ajánlati felhívásban foglaltatnak, mely az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az üzletvezetőségeknel és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthető.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlati mintával együtt, az ajánlatot tenni szándékozóknek, a fentnevezett anyag és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kivánságra postán megküldetik.

Budapest, 1903. évi október hó.

Az igazgatóság.

15726—1903. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyministerium 61369. II/89. szám alatt kelt intézkedéssel jóváhagyott 12757—884. sz. szabályrendelete alapján azon ház és telek tulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda, kövezet, vagy asfalt burkolattal ellátva nincsen, felhívom, hogy telkeik előtt a gyalogjártó folyó évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1 és fél méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként látassák el, hogy a víz lefolyóárok vagy folyóka felé 5 centiméternyel eséssel birjon.

Köteles továbbá háztékai tulajdonos a gyalogjárók mellett elvonuló vízlevezető árkok telke és háza utca vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előírt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönben köteles ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsijáratnál hidat építeni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget nem tesznek, 2 fruttól 25 forintig terjedhető pénzbírsággal büntetettnek és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszszéltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizálása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizálás beállta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizálás miatt nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.

Arad, 1903. évi október hó 25.

Sarlot, főkapitány.

Minden ősz haj

eredeti színét és ifjúkori szépségét visszanyeri a **Hajós-féle**

HAJ REGENERATOR

használata által;

nem festi a bőrt és a fehéreneműt nem piszkítja.

Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

Szép, tartós feketére azonnal fest

minden haját a

Hajós-féle Hajfestő,

a szín le nem mosható. Ára 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),

valódi amerikai speciálitás.

128

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabbal 2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Nagy-körut 5.**

számu házban egy 5 szobás utcai lakás kiadó november 1 ére. 2295

Házmesternek

a vízvezetési munkákhoz értő fiatal pár felvétetik Szabadság-tér 17. szám a. 2284

Sz. R.

Szerdán avagy csütörtökön délben érkezem, délutánig ott leszek, utról írok. Viszontlátásra M. M. 2300

Kerestetik

angol nő, aki esetleg németül vagy francziául tökéletesen tud, egy 15 éves leánya mellé. Ajánlatokat „Angol nő” jelige alatt a kiadóhivatal közvált.

Szabadság-tér közelében,

Korin utca 1., földszinten különbejárattal, csinosan bútorozott utcai szoba 1—2 ur részére kiadó. Esetleg teljes ellátással. Bőrebbet ugyanazott. 2301

Intelligens nő

oly gazdag, művelt garçon uriember barátot keres, kinek erszényével is rendelkezhetne. Teljes címet tartalmazó választ kér „Dracula” jeligére főpostrestante. Küldése e rovatban közlendő. 2299

Weitzer János toll.

Doboza
2 kor. 40 fill.

Nikkelezett aczélból 2252

Kapható: **Ingusz I. és Fianál.**
Telefon 517.

Két szobás udvari lakás

november 1-től kiadó. Csiky Gergely-utca 18. szám. 2269

Egy intelligens uri leány

üzletbe mint elárusító ajánlkozik. Cím a kiadóban. 2298

Költözködési idényre

ajánlom zárható, tiszta, patentirozott bútor szállító kocsijaimat egy helyben, mint vidékre a legolcsóbb ár mellett. Költözködések helyben ruganyos kocsiokon, olcsón jótállás mellett eszközölköznek. 2297

Ellás Lipót Fia.

**Pénzt,
sok pénzt,**

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. 2026
Küldje be címét E. 936. jelige alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstr.

Telefon 242. sz.

Lakás változtatások

alkalmával

villanyos-csengő**átalakításokat**

és 2071

új berendezéseket

gyorsan és pontosan végez

Kalmár * **** * József**

villanyműszerész

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Központi kávéházzal szemben.

Nagymennyiségű

l é c z

eladó

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

Arad legnagyobb óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstneműek készpénzért a legmagasabb árrban megvételnek vagy más új tárgyra átcsereztetnek. 1897

— Kéretik kísérletet tenni. —

Arad legrégebbi kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7 sz.

Hammer Vilmos

villany műszerész.

Telefon szám 98.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímszere, továbbá

zajtalan járasú Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Alkalmi vétel!

4 frt 34

egy finom üveg-készlet, mely 41 darabból áll és pedig: 12 vizes

pohár, 12 boros pohár, 6 likőr pohár, 1 vizes üveg, 1 boros üveg, 1 likőr üveg, 6 kompót tányér, 1 kompót tál, 1 csemege álvány, összesen 41 drb.

Fehér porcellán tányér 10 kr. darabja. Hazai gyártmányu fehér 3 frt 50. Mosdó készlet színes

Évöszközök: 1 kés, 1 villa, 1 kanál, összesen 50 kr. Különlegességek 12 szép kristály vizes pohár 70 kr. Meg nem felelő tárgyak visszavételnek és a pénz visszaküldetik. — Valódi Auer izzótestek 30 kr. darabja.

5 frt 95

egy 6 személynek való étel-készlet, legfinomabb karlsbadi porcellánból,

festett és aranyozott díszítéssel, mely 26 darabból áll és pedig: 6 leves-tányér, 6 lapos tányér, 6 csemege tányér, 1 leves-tál fedéllel, 1 pecsenye tál, 1 főzelékes tál, 1 saláta-tál, 1 tészta-tál, 1 cauce-tál, 1 sauce-alja, 1 sótartó összesen 26 darab.

darabja. Hazai gyártmányu fehér mély tányér 7 kr. darabja. Likőr készlet 6 személyre 90 kr. Függlőlámpa 4 frt 80 kr. Színes csemege készlet, mely áll: 6 tányér, 1 tálból, 1 frt 40 kr. Ugyanez üvegből 90 kr.

3 frt 45

egy legfinomabb valódi karlsbadi virágos és aranyozott kávé vagy tea készlet, mely 15 darab-

ból áll és pedig: 1 kávé vagy tea kanna, 1 tejes kanna, 1 cukor tartó fedéllel, 6 csésze, 6 tányér, összesen 15 darab.

darabja. Hazai gyártmányu fehér mély tányér 7 kr. darabja. Likőr készlet 6 személyre 90 kr. Függlőlámpa 4 frt 80 kr. Színes csemege készlet, mely áll: 6 tányér, 1 tálból, 1 frt 40 kr. Ugyanez üvegből 90 kr.

SZABÓ ALBERT

üveg, porcellán, lámpa és konyhaberendezési cikkek nagy raktárában

ARAD, Atzél Péter-utca I. sz.

Telefon 239.

2224

Van szerencsénk a t. vevőközönséget értesíteni, hogy üzletünkben szenvedett **tűz-kárunk** liquidatioja befejezést nyervén, **sérült és sértetlen árukból** álló raktárunkat és pedig különösen:

czérna-vászon, asztalneműek, ruhakelmék és selymekből

álló dus választékunkat **igen olcsó** áron t. vevőink rendelkezésére bocsátjuk.

Tisztelettel

1405

ROSENBLÜH H. és TARSA.